

Tussenstand uitvoering jeugdhulp Hilversum

Rekenkamer Hilversum

27 mei 2019

Versie: vastgesteld na ambtelijk wederhoor

Auteurs: Mirte Loeffen, Christiaan Baillieux, Marjon Breed, Diede Oudenampsen, Anne Plas en Kifah Shoker

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	4
1.1	Vooraf	4
1.2	Onderzoeksaanpak	5
1.3	Leeswijzer	7
2	DE INRICHTING EN HET GEBRUIK VAN JEUGDHULP	8
2.1	Jeugdhulpstelsel in vogelvlucht	8
2.2	Inrichting van het jeugdhulpstelsel in Hilversum	9
2.3	De regio Gooi- en Vechtstreek	11
2.4	Inkoop	13
2.5	Gebruik jeugdhulp in Hilversum	15
2.6	Terminologie	16
3	BELEID	18
3.1	Welke visie heeft de gemeente ten aanzien van jeugdhulp?	18
3.2	Welke doelstellingen heeft de gemeente ten aanzien van jeugdhulp?	20
3.3	Samenvatting	22
4	TOEGANG	23
4.1	Hoe is de toegang georganiseerd in Hilversum?	23
4.2	Samenvatting	24
5	FINANCIËN	25
5.1	Hoe werkt de financiering?	25
5.2	Cijfers Jeugdhulp	26
5.3	Prognose kostenontwikkeling en juistheid van cijfers	27
5.4	Kosteneffectiviteit	27
5.5	Financiële sturing, gemeenteraad	27
5.6	Samenvatting	27
6	MONITORING	28
6.1	Relevantie monitoring	28
6.2	Welke indicatoren zijn er om monitoring en sturing mogelijk te maken?	28
6.3	Monitoring en sturing in de praktijk	29
6.4	Ambities monitoring	31
6.5	Informatievoorziening aan de gemeenteraad	31
6.6	Sturing door de gemeenteraad	32
6.7	Samenvatting	33

7	RESULTATEN	34
7.1	In hoeverre worden de gestelde beleidsdoelen gerealiseerd?	34
7.2	Weten jongeren en hun ouders de toegang tot jeugdhulp te vinden?	41
7.3	Wachtlijsten, effectiviteit, tevredenheid en vermindering van specialistische hulp	44
7.4	Samenvatting	49
	BIJLAGE I LITERATUUR	52
	BIJLAGE II: NORMENKADER	54
	BIJLAGE III: RESPONDENTEN	55
	BIJLAGE IV: GERUBRICEERDE BELEIDSSTUKKEN OP CHRONOLOGISCHE VOLGORDE	56
	BIJLAGE V: VISIE-ELEMENTEN IN SCHEMA MET BRON	61
	BIJLAGE VI: DOELSTELLINGEN GERUBRICEERD IN SCHEMA MET BRON	62
	BIJLAGE VII: TYPE JEUGDHULP AANVRAGEN IN HILVERSUM	65

1 Inleiding

1.1 Vooraf

Op 1 januari 2015 is de Jeugdwet in werking getreden. Hiermee is de gemeente Hilversum bestuurlijk en financieel verantwoordelijk geworden voor het overgrote deel van de hulp aan minderjarigen. Het idee achter de Jeugdwet is dat gemeenten de jeugdhulp beter en goedkoper kunnen uitvoeren dan de provincies en het Rijk. Gemeenten zouden omdat zij dicht bij de inwoner staan, als eerste bestuurslaag, het beste in staat zijn om maatwerk te leveren dat aansluit bij wat lokaal nodig is. Deze omslag vraagt zowel een herinrichting van systemen (een transitie), als een inhoudelijke verandering van focus en werkwijze (een transformatie). De transformatie betekent niet langer werken op basis van recht op zorg maar uitgaan van de eigen mogelijkheden van inwoners, de inzet van de sociale omgeving met een focus op preventie en een integrale aanpak. Dit houdt ook een nieuwe manier van denken en doen in met daarbij veel ruimte voor de professional.

Elke gemeente maakt, binnen het door de wetgever vastgestelde kader, eigen keuzes. Dat geldt ook voor de gemeente Hilversum. De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het sturen op de beoogde maatschappelijke effecten van de Jeugdwet en dient te controleren of het door het college voorgestelde beleid hieraan bijdraagt. De rekenkamer wil met dit onderzoek de gemeenteraad ondersteunen bij het vinden van aangrijpingspunten voor verbeteringen.

In dit licht vraagt de rekenkamer Hilversum zich af of de jeugdhulp in Hilversum vier jaar na de transitie inderdaad beter en goedkoper is geworden; krijgen jeugdigen tijdig en adequate zorg die zij nodig hebben tegen verantwoorde kosten?

Deze vraag heeft de rekenkamer uitgewerkt in een aantal deelvragen:

1. Wat wil de gemeente Hilversum met de jeugdhulp bereiken?
2. Hoe is de toegang tot jeugdhulp in Hilversum georganiseerd?
3. Wat zijn de budgetten van 2015 tot 2017 die door het Rijk beschikbaar zijn gesteld? Draagt de gemeente daar nog extra aan bij?
4. Hoe hoog zijn de uitvoeringskosten van 2015 tot en met 2017? In hoeverre wijken deze af van de budgetten zoals beschikbaar gesteld door het Rijk en zoals vastgesteld door de gemeente?
5. Op welke manier worden de effectiviteit, tevredenheid en vermindering van specialistische hulp gemonitord en hoe wordt de raad hierover geïnformeerd?
6. Weten jongeren en hun ouders de toegang tot jeugdhulp te vinden?
7. In hoeverre is de gemeente erin geslaagd om de door haar gestelde doelen voor jeugdhulp te bereiken?

8. Welke ontwikkelingen zijn zichtbaar ten aanzien van effectiviteit, tevredenheid en vermindering van specialistische hulp?

De rekenkamer heeft een voorstel voor een onderzoeksopzet gedaan waarin het onderzoeksdoel, de onderzoeksvragen en de hoofdlijnen van een onderzoeksplan zijn uitgewerkt. RadarAdvies is gevraagd dit onderzoek uit te voeren.

In dit hoofdstuk wordt de onderzoeksplan toegelicht en is een leeswijzer opgenomen.

1.2 Onderzoeksplan

In onderstaand schema staan de onderzoeksfases en de bijbehorende activiteiten.

Figuur 1: onderzoeksfases en

De voorbereidings- uitvoerings- en rapportagefase worden in onderstaande deelparagrafen nader toegelicht.

1.2.1 Voorbereiding

In deze fase is een startbijeenkomst gehouden met de rekenkamer die heeft geleid tot concrete afspraken over de inrichting van het onderzoek. Daarnaast zijn relevante documenten verzameld (zie bijlage I voor de literatuurlijst). Ook werd een normenkader opgesteld ter toetsing van de onderzoeksbevindingen (zie bijlage II). Op basis van de documenten en afstemming met de rekenkamer is een lijst met te interviewen personen vastgesteld (zie bijlage III).

1.2.2 Uitvoering

In de uitvoeringsfase is een documentanalyse uitgevoerd (zie bijlage I voor de literatuurlijst) en zijn vijftientig semigestructureerde (groeps)interviews afgenomen (zie bijlage III).

Individuele (al dan niet telefonische) interviews zijn afgenomen bij:

- De teammanager van de jeugdconsulenten (dit zijn de toegangsprofessionals).
- Vier specialistische jeugdhulpaanbieders waaronder een instelling voor Jeugd en Opvoedhulp (J&O), een instelling voor jeugdigen met een Licht Verstandelijke Beperking (LVB) en een jeugd-GGZ instelling.
- De coördinator van de jeugdboa's¹.
- Een leerplichtambtenaar.
- Een vertegenwoordiger van het regionaal Consultatie- en Adviesteam (C&A team).
- Zes voorliggende voorzieningen waaronder *Jeugd en Gezin* (elders het *Centrum voor Jeugd en Gezin/CJG*), een huisarts en twee vertegenwoordigers van twee verschillende Samenwerkingsverbanden (SWV's) onderwijs: één van het primair (PO Unita) en één van het voortgezet onderwijs (VO Qinas).

Groepsinterviews zijn afgenomen bij:

- De portefeuillehouder jeugd in aanwezigheid van beleidsmedewerkers jeugd.
- Leden van de Adviesraad Sociaal Domein.
- Jeugdconsulenten en de adviseur *Kwaliteit Jeugd*
- Een inkoper en controller van de gemeente.
- Twee vertegenwoordigers van de regio Gooi en Vechtstreek.
- Negen raadsleden.
- Zestien ouders met kinderen die gebruik maken van jeugdhulp.
- Veertien jeugdigen die gebruik maken van jeugdhulp.

Ouders en jeugdigen zijn bereikt via jeugdconsulenten, jeugdhulpaanbieders en een oproep in de krant.

De privacy van ouders en jeugdigen is geborgd doordat hun gegevens zijn gebleven bij de persoon die de intermediair was. In enkele gevallen hebben ouders en jeugdigen er

¹ Boa staat voor: buitengewoon opsporingsambtenaar. Zij sporen bepaalde strafbare feiten op en vullen zo de politie aan bij het handhaven van de openbare orde en veiligheid. Boa's hebben officiële opsporingsbevoegdheden die samenhangen met hun functie. Die bevoegdheden zijn altijd beperkt zijn tot één bepaald werkteerrein. Denk bijvoorbeeld aan jachtopziener, milieu-inspecteur, sociaal rechercheur of parkeerwachter. Ze mogen verdachten staande houden en boetes uitschrijven.

zelf voor gekozen hun gegevens aan de onderzoekers te verstrekken met het oog op het rechtstreeks kunnen ontvangen van de gespreksverslagen².

1.2.3 Rapportage

In de rapportagefase zijn de bevindingen uit bovenstaande activiteiten bijeen gebracht in het voorliggende onderzoeksverslag en samenvattend weergegeven in de vorm van een infographic (zie bijlage IV).

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt aandacht besteed aan de inrichting en het gebruik van jeugdhulp in Nederland en in Hilversum. De verdere hoofdstukindeling van dit rapport is gebaseerd op de door de rekenkamer gestelde deelvragen. Dit wil zeggen dat in hoofdstuk 3 het beleid van de gemeente Hilversum aangaande jeugdhulp aan bod komt. Zo wordt duidelijk wat de gemeente Hilversum met de jeugdhulp wil bereiken (deelvraag 1). In hoofdstuk 4 staat de wijze van inrichting van de toegang centraal (deelvraag 2). Hoofdstuk 5 gaat over financiën: inkomsten, uitgaven, uitvoeringskosten en de mate waarin die in balans zijn (deelvraag 3 en 4). In hoofdstuk 6 kijken we naar de monitoring van jeugdhulp in Hilversum en de informatievoorziening aan de gemeenteraad (deelvraag 5). Hoofdstuk 7 gaat over resultaten: weten jongeren en hun ouders de toegang tot jeugdhulp in Hilversum te vinden, in hoeverre worden de gestelde *doelen bereikt en* welke ontwikkelingen zijn zichtbaar zijn ten aanzien van effectiviteit, tevredenheid en vermindering van specialistische hulp (deelvragen 6 tot en met 8).

² Tijdens het onderzoek is door het onderzoeksbureau abusievelijk een (geanonimiseerd) verslag verstuurd naar een verkeerd mailadres, waardoor het verslag bij een andere persoon terecht is gekomen dan voor wie het verslag bedoeld was. Dit heeft geen verdere gevolgen gehad, maar is omwille van de zorgvuldigheid door het onderzoeksbureau gemeld als datalek bij de autoriteit persoonsgegevens.

2 De inrichting en het gebruik van jeugdhulp

In dit hoofdstuk staat een korte uitleg van het jeugdhulpstelsel in Nederland in het algemeen en het gebruik van jeugdhulp in Hilversum in het bijzonder. Vervolgens wordt ingegaan op de Regio Gooi en Vechtstreek en de inkoop van jeugdhulp. Ook wordt aandacht besteed aan terminologie.

2.1 Jeugdhulpstelsel in vogelvlucht

Sinds de invoering van de Jeugdwet op 1 januari 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor aanbod (en daarmee ook de bekostiging) van vrij toegankelijke jeugdhulp (dit wil zeggen hulp waar geen beschikking/indicatie voor nodig is, zoals bijvoorbeeld opvoedondersteuning van *Jeugd en Gezin*) en van niet vrij toegankelijke hulp die geboden wordt door geïndiceerde jeugdhulpaanbieders. Ook is de gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van jeugdbescherming. Onder de uitvoering van jeugdbescherming wordt formeel het uitvoeren van kinderschermingsmaatregelen en jeugdreclassering verstaan. De uitvoering van jeugdbescherming (kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering) is belegd bij de Gecertificeerde Instellingen (GI's).

Kinderbeschermingsmaatregelen zijn onder andere:

- een ondertoezichtstelling (ots)³ waarbij ouders verplicht hulp en ondersteuning bij het opvoeden krijgen en het gezag delen met een jeugdbeschermer die bij de GI werkt;
- de gezagsbeëindigende maatregel waarbij ouders het gezag over hun kind verliezen. Het gezag over het kind wordt in dat geval overgenomen door de jeugdbeschermer van de GI.

Jeugdreclassering is een vorm van hulpverlening voor jongeren tussen 12 en 23 jaar, die met politie en/of justitie in aanraking zijn gekomen. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar is, indien de jongere minderjarig was bij het plegen van het strafbare feit.

Behalve via de gemeente is wettelijk geregeld dat toeleiding naar jeugdhulp als individuele voorziening ook kan:

- Na verwijzing door de huisarts, medisch specialist of jeugdarts.
- Via de gecertificeerde instellingen (GI's), de rechter, het Openbaar Ministerie (OM) of een justitiële jeugdinrichting (JJI).

³ De maximale duur van de ondertoezichtstelling is 12 maanden. De kinderrechter kan de maatregel steeds met (maximaal) 1 jaar verlengen tot het kind de leeftijd van 18 jaar bereikt.

- Via Veilig Thuis (VT)⁴.

2.2 Inrichting van het jeugdhulpstelsel in Hilversum

Nuldelijns hulp

Nuldelijns hulp in Hilversum is hulp door familie, buren en vrijwilligers.

Eerstelijns hulp

Eerstelijns hulp is direct vrij toegankelijke hulp. In Hilversum wordt deze vorm van hulp geboden door onder andere het Sociaal Plein van de gemeente, schoolmaatschappelijk werk, MEE, Versa Welzijn, de huisarts, logopedie, en Jeugd en Gezin.

Tweedelijns hulp

Tweedelijns hulp is hulp waarvoor een indicatie of verwijzing nodig is. Hieronder valt bijvoorbeeld ambulante jeugdhulp, waarbij ouders thuis hulp krijgen als er problemen zijn in het gezin. Bijvoorbeeld als er ruzie is tussen kinderen en ouders, of als kinderen spijbelen of depressief zijn. Onder tweedelijns jeugdhulp valt ook plaatsing van een kind of jeugdigen in een residentiële instelling. In een residentiële instelling leven kinderen en jongeren, vrijwillig of gedwongen, dag en nacht buiten hun eigen omgeving. Bij een uithuisplaatsing hebben gemeenten de opdracht om kinderen bij voorkeur onder te brengen in een pleeggezin of gezinshuis. Deze alternatieve vormen van opvang heten 'jeugdhulp in gezinsvormen'.

Naast de hierboven beschreven tweedelijns Jeugd en Opvoedhulp (ambulant, residentieel of in gezinsvormen) vinden we in de tweedelijns ook de jeugd –GGZ (therapie door een kinderpsychiater voor kinderen/jeugdigen met ernstige psychische problemen) en de Maatschappelijke Ondersteuning (oud AWBZ: begeleiding, dagbesteding en deeltijdverblijf) . Deze drie typen jeugdhulp (Jeugd en Opvoedhulp, jeugd-GGZ en Maatschappelijke ondersteuning jeugd) worden uitgevoerd door gecontracteerde jeugdhulpaanbieders. De inkoop van deze drie typen jeugdhulp is door de gemeente Hilversum belegd bij de regio Gooi en Vechtstreek.

Jeugdbescherming in Hilversum

Zoals beschreven in paragraaf 2.1 vallen zowel de kinderbeschermingsmaatregelen als de jeugdreclassering onder jeugdbescherming. Tegelijk met jeugdbescherming, kan een kind jeugdhulp ontvangen van een jeugd- en opvoedhulpaanbieder.

Kinderen en jeugdigen in Hilversum die te maken hebben met een onveilige gezinssituatie kunnen terecht bij *Veilig Thuis Regio Gooi- en Vechtstreek* (VT). Dit is het advies- en meldpunt voor huiselijk geweld, ouderenmishandeling en

⁴ Veilig Thuis is het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling. Dit zijn regionale organisaties waar slachtoffers, daders en omstanders terecht kunnen voor deskundige hulp en advies.

kindermishandeling. Bij Veilig Thuis kunnen mensen terecht die hulp zoeken of zich zorgen maken over anderen. Dit kunnen zowel vertegenwoordigers van gecontracteerde jeugdhulpaanbieders zijn, als bezorgde inwoners, jeugdbeschermers werkzaam bij de GI of een leerkracht.

Jeugdigen bij wie zowel straf, als zorg nodig is, worden afhankelijk van de ernst van de delicten opgepakt door de persoonsgerichte aanpak expert van de gemeente of door het Zorg- en Veiligheidshuis. Daarop volgt een integrale multidisciplinaire aanpak waarbij alle ketenpartners worden betrokken, onder andere jeugd- en zorginstellingen, politie en justitie. De kracht van de persoonsgerichte aanpak (zowel door gemeente als het Zorg- en veiligheidshuis) is de unieke combinatie van strafrecht, hulpverlening en zorg.

De *Raad voor de Kinderbescherming* (RvdK) kan door VT, het VHGV, de GI of door andere professionals benaderd worden met een verzoek tot onderzoek naar de noodzaak van een kinderschermingsmaatregel. Wanneer de RvdK besluit dat een maatregel noodzakelijk is, omdat hulp in het vrijwillige kader niet genoeg effect heeft, wordt een kinderrechter gevraagd om een kinderschermingsmaatregel uit te spreken. Kinderen en jeugdigen over wie een maatregel is uitgesproken, hebben een medewerker die verbonden is aan de Gecertificeerde Instelling (GI).

Als ouders onvoldoende meewerken aan hulpverlening in het vrijwillig kader, kan worden opgeschaald. Dit gaat via het Overleg Veilig Verder, een regionale overlegvorm waar de keuze wordt gemaakt tussen drang of dwang. In dit overleg komen de RvdK, de betrokken jeugdconsulent, VT, ouders, wanneer mogelijk het kind dat het betreft en betrokken hulpverleners samen, om na te gaan of de inzet van versterkte procesregie (drang) kan helpen om de gang naar het gedwongen kader (de kinderrechter) te voorkomen. Dit wil zeggen dat versterkte procesregie wordt gevoerd over het gezin; een dringend advies om hulp te accepteren zonder dat daar een juridische grondslag voor is in de vorm van een door de rechter uitgesproken maatregel. Bij de afspraken die tijdens dit overleg gemaakt worden, kun je denken aan het meewerken aan hulpverlening, het realiseren van een veilig opvoedklimaat, het afzweren van verdovende middelen, het opruimen van een ernstig vervuild huis, of het laten behandelen van een psychiatrische aandoening..

2.3 De regio Gooi- en Vechtstreek

Zoals beschreven in paragraaf 2.2 wordt tweedelijns jeugdhulp collectief ingekocht door de regio Gooi en Vechtstreek. De regio Gooi en Vechtstreek doet deze inkoop voor de gemeenten Hilversum, Blaricum, Gooise Meren, Huizen, Laren, Weesp en Wijdemeren. Met deze collectieve bundeling van kennis en expertise is het de intentie van de regiogemeenten om de kwaliteit van jeugdhulp te verhogen, vernieuwingen door te voeren en te zorgen voor eenduidigheid naar aanbieders. Ook valt Veilig Thuis,

het Veiligheidshuis en het Regionaal Consultatie en Adviesteam en onder de regio Gooi en Vechtstreek.

Het College van Burgemeester en Wethouders (B&W) van Hilversum staat via het Portefeuillehoudersoverleg (POH) Jeugd en Onderwijs met de regio Gooi en Rechtstreeks in contact. De wethouder van Laren is de voorzitter van dit overleg.

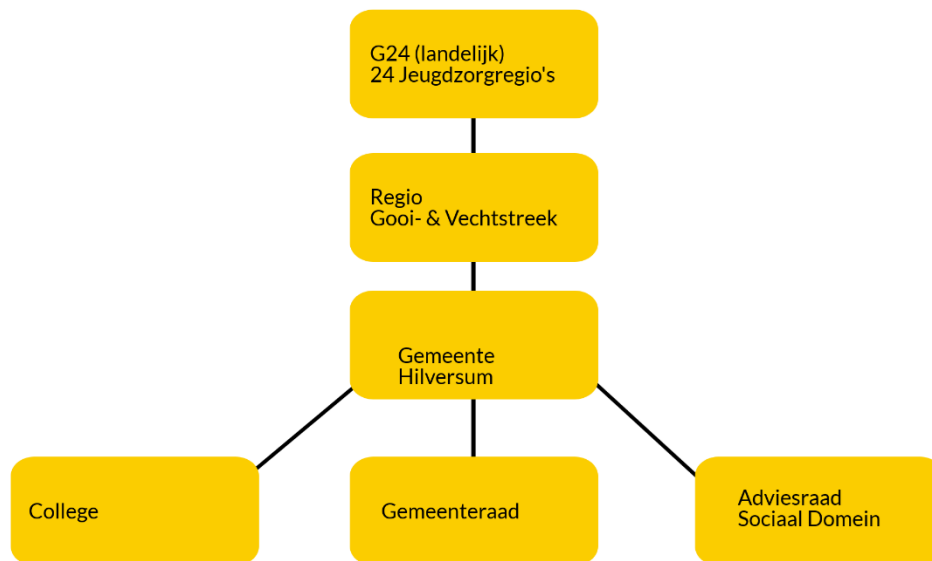
Het college van B&W wordt gevraagd en ongevraagd geadviseerd door de Adviesraad Sociaal Domein (ArSD). De ArSD is positief over de wijze waarop de gemeenteraad van Hilversum omgaat met de adviezen van de ArSD. Ook heeft de ArSD goede ervaringen met een verbindingssambtenaar van de gemeente Hilversum. Deze ambtenaar woont de vergaderingen van de ArSD bij en zorgt ervoor dat de beloofde stukken op tijd aan de ArSD worden aangeleverd. Minder positief is de ArSD over de samenwerking met de regio Gooi en Vechtstreek. In geval van het regionale transformatieplan vond de ArSD dat ze niet vanaf het begin van het traject was meegenomen in de advisering. *“Als de gemeente een opdracht geeft of iets doorschuift naar de regio, dan is de opdracht nog steeds van de gemeente. Dan kan de gemeenteraad assertiever zijn om verantwoording te eisen van de regio. Daar heeft de gemeente recht op. De regio is als het ware een black box voor iedereen, ook voor de raadsleden. Het zou ideaal zijn als daar ook een verbindingssambtenaar komt⁵.”*

De regio Gooi en Vechtstreek staat via het overleg van de G24 in contact met de vertegenwoordigers van de vierentwintig jeugdhulpregio's die Nederland kent.

De gemeenteraden van de gemeenten van de regio Gooi en Vechtstreek worden bijgepraat tijdens regiopodium dat drie maal per jaar plaatsvindt.

Onderstaand is te zien hoe de gemeente zich verhoudt tot de regio Gooi en Vechtstreek.

⁵ Bron: Interview met de ArSD 30 januari 2019

Figuur 1: verhouding gemeente ten opzichte van de regio (bron: RadarAdvies)

2.4 Inkoop

De gemeente Hilversum heeft via de regio met 113 aanbieders van jeugdhulp een contract. Deze zijn te vinden op de website van de gemeente (<https://www.hilversum.nl>) en op de website van de regio <https://www.kieszo.nl/zorg-en-ondersteuning/jeugdhulp>).

De betreffende aanbieders leveren Zorg In Natura (ZIN). Wanneer ZIN niet voldoet, is er een Persoonsgebonden Budget (PGB) mogelijk. Met dit budget kunnen ouders niet-gecontracteerde jeugdhulp inkopen.

Het inkooptraject van Gooi en Vechtstreek heeft betrekking op de jeugdvoorzieningen:

- ambulante jeugdhulp;
- behandelingsgerichte dagbesteding;
- pleegzorg;
- 24-uurs verblijf.

In het Raadsbesluit verordening jeugdhulp (Raadsbesluit Verordening Jeugdhulp, 2018) zijn in artikel 4 de beschikbare individuele voorzieningen in Hilversum nader gespecificeerd. Het gaat om:

- Ambulante jeugdhulp (inclusief nazorg)
- Begeleiding
- Behandelingsgerichte dagbesteding
- Beschermd wonen Jeugdwet

- Crisishulp
- Deeltijdverblijf
- Drang
- Ernstig enkelvoudige dyslexie
- Jeugd-GGZ
- Jeugdreclassering
- Jeugdzorg voor jongeren met een beperking
- JeugdzorgPlus
- Kinderbeschermingsmaatregel
- Ondertoezichtstelling en voogdij
- Pleegzorg
- Persoonlijke verzorging
- Verblijf in een jeugdinstelling

In het begin van de decentralisaties was er voor de algemene jeugdhulp nog sprake van subsidierelaties. Sinds 2017 zijn deze omgezet naar inkoop. De inkoopprocedure die de regio hanteert is de *OpenHouse* constructie. Open House is primair ontwikkeld vanuit de gedachte om aanbieders te kans te geven op ondernemerschap en innovatie te stimuleren. De gemeente stelt de randvoorwaarden of eisen waaraan aanbieders moeten voldoen. Alle vereisten worden gesteld in toelatingsdocumenten die de Regio openbaar publiceert via aanbestedingskalender.nl. Aanbieders dienen kennis te nemen van de vereisten en te bevestigen bij inschrijving door middel van een akkoordverklaring dat zij daadwerkelijk aan de vereisten voldoen. Voorafgaand aan de toelating en tijdens de uitvoering van de diensten zijn er meerdere momenten waarop aanbieders gecontroleerd kunnen worden door inkoop en contractbeheer van de regio. Ook dienen zorgaanbieders referenties aan te leveren waarop de kerncompetities getoetst kunnen worden.⁶

In een interview met de rekenkamer gaf een nieuw gecontracteerde zorgaanbieder aan het opvallend te vinden dat er voorafgaand aan de contractering geen face-to-face “kennismaking” tussen inkoper en aanbieder plaats had gevonden. *“Hoe weet de gemeente nu wie wij zijn, wat we te bieden en waar we voor staan? En andersom; hoe weten wij nu hoe we met ons aanbod op een goede manier kunnen bijdragen aan het beleid van de gemeente?”*⁷

De OpenHouse constructie kan het beste worden toegepast indien er sprake is van individuele dienstverlening zonder veel investeringskosten in een omgeving waarin aanbieders zich kunnen onderscheiden op kwaliteit in plaats van op financiële concurrentie, wat bij aanbestedingen de boventoon voert. Door de inwoners zelfstandig de keuze te laten maken, worden aanbieders gestimuleerd om zich kwalitatief te ontwikkelen en te onderscheiden. Hierbij is wel van belang dat een inwoner in staat gesteld wordt om een weloverwogen keuze te maken. Inwoners

⁶ Bron: regio Gooi en Vechtstreek

⁷ Bron: interview zorgaanbieders met de rekenkamer 13 februari 2019

kunnen hierbij ondersteund worden vanuit het sociaal plein, of door gebruik te maken van de website Kieszo.nl. Het nadeel van een OpenHouse constructie kan zijn dat het zorglandschap versnipperd⁸. In Hilversum geldt de OpenHouse constructie voor 80% van de ingekochte zorg, met name voor voorzieningen waarbij één-op- één ondersteuning geboden wordt door een (zorg)professional aan een inwoner. De uitzonderingen zijn gesloten jeugdzorg, beschermd wonen, de vrouwenopvang en overige voorzieningen die onder bescherming en opvang vallen. De investeringskosten van dergelijke voorzieningen zijn door de huisvestingscomponenten dermate hoog, dat een OpenHouse constructie niet zinvol is. Ook is OpenHouse geen zinvolle inkoopmethodiek als de voorziening een breed collectief karakter heeft. Voorbeelden hiervan zijn de Wmo-Taxi en het leerlingenvervoer. Ook voorzieningen zoals hulpmiddelen en trapliften zijn ingekocht via een klassieke aanbestedingsmethodiek wegens het karakter van deze voorzieningen.

Met betrekking tot beleid en inkoop van de diensten in het gedwongen kader van de Gecertificeerde Instellingen (GI's) is bovenregionaal samengewerkt. Het inkoopproces hiervan is op 11 juli 2018 gestart. Bij inschrijving bleek dat drie van de in de regio meest actieve aanbieders zich niet voor de Gooi en Vechtstreek hadden ingeschreven. Eén nieuwe landelijk opererende aanbieder had zich wel voor de regio Gooi en Vechtstreek ingeschreven. De reeds in de regio actieve GI's hadden bezwaar tegen de wijze van afrekening van de tarieven die de regiogemeenten van de Gooi en Vechtstreek wilden bieden. Deze bezwaren waren gebaseerd op een landelijk rapport van Berenschot (*Kostprijsonderzoek GI's*, mei 2018). Uit het onderzoek van Berenschot bleek dat GI's gemiddeld genomen op de meeste producten en diensten verlies leden, omdat de afgesproken tarieven lager liggen dan de gerealiseerde kostprijzen. Historisch gezien waren er volgens de regio Gooi en Vechtstreek nooit problemen van tekorten in de Regio Gooi en Vechtstreek bij de GI's⁹. Bovenregionaal op één bestuurlijke lijn komen bleek in dit inkooptraject te ingewikkeld, met name vanwege het ontbreken van een bovenregionaal bestuurlijk mandaat. De regiogemeenten van de Gooi en Vechtstreek zijn toen gezamenlijk uit het bovenregionale inkooptraject gestapt. Dat was mogelijk, omdat de bestaande overeenkomst met de GI's voor 2019 en 2020 verlengd kon worden. Daarmee was de zorg voor de kinderen per 1 januari 2019 gegarandeerd voor de regio Gooi en Vechtstreek. Het feit dat het niet gelukt was om bovenregionaal consensus te bereiken, was aanleiding voor de gemeenteraad om vragen te stellen aan het college van B&W en het college te verzoeken om een hoorzitting te organiseren. Deze hoorzitting vond plaats op 17 januari 2019.

⁸ Bron: www.gemeente.nu

⁹ Bron: interview met inkoopmedewerkers van de Regio Gooi en Vechtstreek 22 november 2018

2.5 Gebruik jeugdhulp in Hilversum

Wat zijn de statistieken wat betreft Jeugdhulpgebruik in Hilversum?

De gemeente Hilversum heeft circa 90.000 inwoners. In de eerste helft van 2018 ontving 7% van alle jeugdigen tot 18 jaar in Hilversum één of meerdere vormen van jeugdhulp. 0,6% van de jeugdigen uit Hilversum ontving jeugdhulp met verblijf, 0,7 % jeugdbescherming en 0,2% jeugdreclassering. De verdeling van het percentage gebruik van jeugdhulp door Hilversumse jeugdigen ten opzichte van jeugdigen in heel Nederland over het eerste halfjaar van 2018 is te zien in onderstaande tabel (Waar staat je gemeente, 2019).

Onderwerp	Hilversum	Nederland
Jongeren met jeugdhulp zonder verblijf	7%	9%
Jongeren met jeugdhulp met verblijf	0,6%	0,8%
Jongeren met jeugdbescherming	0,7%	0,8%
Jongeren met jeugdreclassering	0,2%	0,3%

Tabel 1: percentage gebruik jeugdhulp Hilversum en heel Nederland

Sinds 2015 is het percentage jongeren dat in Hilversum gebruik maakte van tweedelijns jeugdhulp gestegen. Ook landelijk is dit het geval. In het eerste halfjaar van 2018 maakte landelijk 9,8% van de jongeren gebruik van jeugdhulp (met of zonder verblijf). In Hilversum is dit 7,6%. De uitval¹⁰ van jongeren die jeugdhulp ontvangen, was in 2017 in Hilversum 2,6%, terwijl dit landelijk 3,4% was (CBS Benchmark Jeugdzorg, 2017).

2.6 Terminologie

Wat betreft de gebruikte terminologie in dit rapport: consequent wordt gesproken over *jeugdhulp*. Sinds de decentralisatie van alle zorg voor jeugd naar gemeenten hanteert het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) het begrip *jeugdzorg* als verzamelnaam voor jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering. De term jeugdhulp omvat alle vormen van hulp en ondersteuning (opvoedvragen, opvoedhulp, jeugd-lvb¹¹ en jeugd-ggz¹²) variërend van licht ambulant (vaak vanuit een wijk team,

¹⁰ De definitie van *uitval* is een traject dat eenzijdig door de cliënt of eenzijdig door de aanbieder is beëindigd. *Voortijdig afgesloten* is een term voor hulp die zowel eenzijdig door de cliënt of eenzijdig door de aanbieder is beëindigd, als voor hulp die in overeenstemming eerder is afgesloten dan voorzien (CBS Benchmark Jeugdzorg, 2017).

¹¹ Lvb staat voor jeugdigen met een licht verstandelijke beperking.

¹² Ggz staat voor geestelijke gezondheidszorg.

waaronder mogelijk ook gewone opvoedvragen) tot en met intensieve, zeer gespecialiseerde zorg in een al dan niet gesloten setting (jeugdzorgplus). De begrippen jeugdzorg en jeugdhulp worden in het algemeen en ook in Hilversum door elkaar gebruikt. Dit komt doordat de term jeugdzorg voor de decentralisatie voorbehouden was aan (gespecialiseerde) opvoedhulp en ondersteuning vanuit bureaus jeugdzorg (licht ambulant) en aanbieders van jeugd- en opvoedhulp (gespecialiseerde zorg). Jeugdbescherming, jeugdreclassering, jeugd-ggz en jeugd-lvb vielen niet onder het begrip. De term jeugdhulp was in die tijd niet gangbaar (NJI, 2019).

Naast *jeugdhulp* is ook de term *beschikking* in relatie tot jeugdhulp nieuw sinds de decentralisatie van alle zorg voor jeugd naar gemeenten. Een beschikking is een besluit van een administratief orgaan, meestal van de overheid, gericht op een persoon of rechtspersoon. Van een beschikking wordt gesproken als het gaat om alle vormen van hulp die niet vrij-toegankelijk zijn, dus tweedelijns hulp. Voor deze hulp is de toestemming (in de vorm van een beschikking) nodig van de gemeente. Voor de decentralisatie stelde onder andere bureau jeugdzorg indicaties op voor dit type hulp. De termen *beschikking* en *indicatie* worden in de praktijk door elkaar heen gebruikt (NJI, 2019). In dit rapport wordt daarom gesproken van *beschikking/indicatie*.

3 Beleid

In dit hoofdstuk beantwoorden we de eerste onderzoeksvraag van de rekenkamer:
Wat wil de gemeente Hilversum met de jeugdhulp bereiken?

In dit onderzoek is geen integrale beleidsvisie met doelstellingen van de gemeente Hilversum op jeugdhulp in een specifiek document te vinden. Wel zijn in verschillende documenten elementen van een visie en doelstellingen aangetroffen¹³. Om toch een overzicht te creëren wat de gemeente met de jeugdhulp wil bereiken zijn uit de verschillende beleidsdocumenten visie-elementen en doelstellingen gedestilleerd en geturfd¹⁴. De hoeveelheid elementen en de frequentie waarmee ze terug komen in de bestudeerde documenten geven een indruk van de focus en congruentie van de visie en doelstellingen.

Bij visie-elementen gaat het om het vergezicht over hoe ideale jeugdhulp er uit zou zien. Doelstellingen gaan over wat de gemeente Hilversum wil bereiken.

In dit hoofdstuk komt eerst de visie van de gemeente Hilversum aan de orde en vervolgens de doelstellingen. Naast de bestudeerde documenten, wordt ook geput uit de afgenomen interviews¹⁵.

3.1 Welke visie heeft de gemeente ten aanzien van jeugdhulp?

Om inzicht te krijgen in de visie van de gemeente op jeugdhulp zijn lokale en regionale beleidstukken uit de periode van 2013 tot 2019 geanalyseerd. Hierbij zijn elementen opgenomen die in de stukken expliciet worden benoemd als visie, maar ook uitgangspunten en kernwaarden.

Er zijn 27 elementen gevonden die verwijzen naar een visie. Dit toont aan dat er veel elementen zijn die verwijzen naar hoe ideale jeugdhulp er uit zou zien.

Het meest terugkerend in de beleidsstukken zijn (beide tien keer genoemd):

- Over alle domeinen heen/integrale aanpak/samenhang/inclusief arrangement.
- Eigen kracht en regie/uitgaan van wat iemand wél kan, in plaats van wat iemand niet kan/investeren in zelfredzaamheid.

Daarna wordt het meest genoemd (zeven keer):

¹³ Voor een compleet overzicht van de bestudeerde documenten, zie bijlage IV

¹⁴ In bijlage V staan de visie-elementen in een schema met per element het aantal keer dat het in de beleidsstukken is genoemd en de bron. De cijfers verwijzen naar de stukken die zijn opgesomd in bijlage IV.

¹⁵ Zie bijlage III voor een overzicht van geïnterviewde respondenten.

- Vraaggericht/vraag is vertrekpunt.

Op een gedeelte derde plaats wat betreft frequentie (zes keer) staan de elementen:

- Eén gezin, één plan met één aanspreekpunt/regisseur.
- Voorkomen is beter dan genezen/vroegsignalering/preventie.
- Maatwerk/ondersteuning op maat.

Vijf keer komen de volgende elementen voor:

- Ontzorgen en normaliseren/herstel van het gewone leven.
- Meedoen/participeren.

Twee, drie of vier keer worden genoemd:

- Vindplaatsgericht/outreaching handelen op verschillende plekken in de wijken/opvoed- en opgroeiondersteuning daar aanbieden waar vragen, signalen opkomen (vier keer).
- Ondersteuning op maat (vier keer).
- Het resultaat voor de jeugdige en het gezin is leidend, niet het aanbod (drie keer).
- Van zorgen voor naar zorgen dat (drie keer).
- De primaire verantwoordelijkheid voor opgroeien en opvoeden ligt bij ouders en verzorgers (twee keer).
- Veiligheid/wanneer de veiligheid in het geding is kan de overheid de opvoeding (tijdelijk) overnemen (twee keer).
- Eén integrale toegang (twee keer).
- Samenwerking (lokaal en regionaal/twee keer).
- Sturen op kwaliteiten, resultaten en kosten (twee keer).
- De gemeente is het vangnet (twee keer).

Eén keer wordt in de beleidsstukken genoemd:

- Talenten en competenties staan centraal.
- Voorwaarden creëren voor een gunstig opgroei-klimaat voor alle kinderen en jongeren.
- Positief jeugdbeleid gericht op alle jeugd in Hilversum.
- Rekening houden met de verschillende mogelijkheden en beperkingen van de jeugd.
- De jeugdige en het gezin hebben een centrale positie in het proces van vraag naar ondersteuningsplan.
- Jeugdigen die hulp nodig hebben krijgen deze.
- Eigen regie ouders op inzet jeugdhulp; daarom keuzevrijheid tussen jeugdhulp als zorg in natura/ZIN en persoonsgebonden budget/PGB.

- Samen leren en ontwikkelen.
- Wederkerigheid.

Vertegenwoordigers van het team *Jeugd en Regie*, van jeugdhulpaanbieders, van de Adviesraad Sociaal Domein en van de gemeenteraad geven in de gesprekken aan dat ze een duidelijke visie vanuit het lokale beleid missen. Bovendien werd continuïteit in de personele invulling van de functie van beleidsmedewerker Jeugd in Hilversum lange tijd gemist. Sinds de zomer van 2018 wordt deze functie nu ingevuld door twee beleidsmedewerkers in vaste dienst van de gemeente. Deze beleidsmedewerkers nemen deel aan regionale werkgroepen waarin beleidslijnen in samenwerking met de regio-gemeenten worden uitgezet.

Visie-elementen die in verschillende interviews terug kwamen zijn:

- Handhaaf de centrale toegang zoals die nu is georganiseerd en versnipper die niet over de verschillende wijken.
- De samenhang en samenwerking tussen Wmo , Jeugdhulp en Participatie kan nog verder geoptimaliseerd worden.
- Ontwikkelingskansen voor kinderen moeten leidend zijn en niet de financiën. De continuïteit in ondersteuning zou beter op waarde geschat moeten worden. Dit wil zeggen dat de gemeente oog heeft voor de noodzaak van jeugdhulptrajecten die meerdere jaren duren en daarmee duurder zijn. Nu ervaren vertegenwoordigers van jeugdhulpaanbieders dat van hen gevraagd wordt om jeugdhulpvragen met het oog op de kosten in een beperkte tijd te beantwoorden. Daarmee wordt in hun ogen geen recht gedaan aan het feit dat de samenleving niet maakbaar is. Bovendien zou goedkoop uiteindelijk duurkoop zijn, omdat jeugdigen die niet de begeleiding krijgen die noodzakelijk is, wanneer ze ouder worden meer gebruik zouden moeten maken van sociale voorzieningen.

3.2 Welke doelstellingen heeft de gemeente ten aanzien van jeugdhulp?

Om inzicht te krijgen in de doelstellingen die de gemeente heeft ten aanzien van jeugdhulp zijn net als voor de visie-elementen de lokale en regionale beleidstukken uit de periode van 2013 tot 2019 geanalyseerd¹⁶.

¹⁶ In bijlage VI staan alle gevonden doelstellingen in een schema met per element het aantal keer dat het in de beleidstukken is genoemd en de bron. De cijfers verwijzen naar de stukken die zijn opgesomd in bijlage IV. De letters voor de doelstelling staan voor de rubriek waar ze onder vallen.

Er zijn 64 doelstellingen gevonden. Ze zijn gerubriceerd in de categorieën veiligheid, ontwikkeling, onderwijs, participatie, werkwijze, sturing, meten, aanbod, preventie en informatievoorziening. In onderstaande tabel zijn ze op volgorde van frequentie van voorkomen geordend.

Type doelstelling	Aantal keer gevonden
Werkwijze	25
Aanbod	11
Meten	9
Onderwijs	6
Ontwikkeling	4
Informatievoorziening	3
Participatie	2
Preventie	2
Veiligheid	1
Sturing	1

Tabel 2: doelstellingen ten aanzien van jeugdhulp

Slechts enkele doelstellingen worden meerdere malen genoemd. Het meest (vijf keer) komt de doelstelling¹⁷ terug die gaat over het versterken van de sociale infrastructuur met laagdrempelige basisvoorzieningen via de ombouw van specialistische vormen van ondersteuning naar algemene voorzieningen in de wijken. Door te investeren in meer zelfredzaamheid en lichte ondersteuning vanuit de verschillende netwerken (collectieve zorg en zorg - en buurtnetwerken) zou problematiek voorkomen kunnen worden.

Twee doelstellingen worden drie keer genoemd (beide in te delen is in de rubriek *werkwijze*):

- Een betere afstemming in de ondersteuning van gezinnen met meervoudige problemen (via een individueel arrangement)/samenwerking.
- Samenwerkingsafspraken aansluiting onderwijs/jeugdhulp.

Drie doelstellingen worden twee keer genoemd:

- Meten van de effectiviteit van de hulp: doelrealisatie, ervaren ouders/kinderen een vermindering van problematiek? (rubriek *meten*).
- Inkoop jeugdhulp en Jeugd-GGZ congruent (rubriek *werkwijze*).
- Betere toegang tot jeugdhulp/vindbaarheid toegang (rubriek *werkwijze*).

¹⁷ In te delen in de rubriek *werkwijze*.

3.3 Samenvatting

Opvallend is dat een zeer groot aantal visie-elementen en elementen die verwijzen naar doelstellingen in de beleidsstukken is te vinden. Bovendien vormen door de tijd heen visie-elementen en doelstellingen geen constante. Verreweg de meeste visie-elementen en doelstellingen komen maar één keer voor. Hierdoor en door het feit dat doelstellingen niet duidelijk gerelateerd zijn aan visie-elementen, mist een rode draad in het beleid. De bevinding dat vertegenwoordigers van het team *Jeugd en Regie*, van jeugdhulpaanbieders, van de Adviesraad Sociaal Domein en van de gemeenteraad een gemeentelijke visie missen, is verklaarbaar op basis van de bestudeerde beleidsstukken. Na een lange periode van personele discontinuïteit is sinds de zomer van 2018 weer vaste invulling van de functie van beleidsmedewerker Jeugd.

4 Toegang

De tweede vraag van de rekenkamer luidt:

Hoe is de toegang tot jeugdhulp in Hilversum georganiseerd?

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de vraag op welke wijze ouders en jeugdigen in Hilversum toegang krijgen tot jeugdhulp.

4.1 Hoe is de toegang georganiseerd in Hilversum?

In de meeste gemeenten is de toegang voor jeugdhulp belegd bij een generalistisch wijkteam dat niet alleen hulp toewijst, maar ook uitvoert (Sociale wijkteams opnieuw uitgelicht, derde landelijke peiling onder gemeenten, 2017). Bijzonder aan de toegang voor jeugdhulp in Hilversum is dat deze niet door een generalistisch wijkteam wordt verzorgd, maar is belegd bij één centraal team *Jeugd en Regie*. In het team Jeugd en Regie is de expertise in de toegang gepositioneerd. In het team zitten jeugdconsulenten (die oorspronkelijk zijn opgeleid tot psycholoog of orthopedagoog). Alle jeugdconsulenten zijn SKJ¹⁸ geregistreerd. Als ouders zich melden gaat de jeugdconsulent op huisbezoek om de vraag verder te verdiepen. Als de problematiek helder is en er hulp nodig blijkt, gaat de jeugdconsulent op zoek, in afstemming met ouders, naar de meest passende hulp/ondersteuning.

Het team Jeugd en Regie valt onder het Sociaal Plein van de gemeente Hilversum (<https://www.hilversum.nl>). In 2015 is het onderdeel jeugd van dit team gestart met vier mensen die voorheen bij Bureau Jeugdzorg werkzaam waren. Inmiddels is het team uitgegroeid tot elf jeugdconsulenten. Behalve jeugdconsulenten werken er twaalf regisseurs in het team Jeugd en Regie. Regisseurs zijn generalisten die in worden gezet om hulp te coördineren wanneer er sprake is van multiprobleemgezinnen (MPG).

Het team *Jeugd en Regie* kan zowel afschalen als opschalen.

Afschalen kan het team *Jeugd en Regie* naar de nulde lijn en eerste lijn (*Jeugd en Gezin* of collectieve voorzieningen¹⁹ in de vorm van bijvoorbeeld opvoedondersteuning). Opschalen kan het team *Jeugd en Regie* naar tweedelijns hulp in de vorm van bijvoorbeeld ambulante jeugdhulp of plaatsing in een residentiële instelling via het afgeven van een beschikking of indicatie.

Jeugdconsulenten kunnen het regionaal *Consultatie en Adviesteam* (C&A-team) van de regio Gooi en Vechtstreek om advies vragen wanneer niet duidelijk is welk aanbod bij

¹⁸ Stichting Kwaliteitsregister Jeugd.

¹⁹ Dit wil zeggen aanbod voor meerdere jeugdigen en/of hun ouders/verzorgers gezamenlijk waar geen beschikking/indicatie voor nodig is.

een hulpvraag past. De gedragsdeskundige van het C&A-team fungeert als sparringpartner voor de jeugdconsulent in complexe casuïstiek. Ouders en/of jeugdigen komen zelf naar het Sociaal Plein, of worden verwezen door bijvoorbeeld een leerkracht, jongerenwerker of een schoolmaatschappelijk werker. Bij Ouders en/of jeugdigen die het Sociaal Plein benaderen, volgt na de vraagverheldering een huisbezoek om de hulpvraag, de veiligheid en eventuele onderliggende problematiek goed in kaart te brengen. Als jeugdhulp nodig is, wordt samen met ouders en/of jeugdige(n), de mensen uit het netwerk en met de organisaties die de benodigde jeugdhulp kunnen bieden, naar een passende oplossing gezocht. Ook wordt door medewerkers van het Sociaal Plein intensief samengewerkt met het onderwijs en huisartsen. De jeugdconsulenten zijn alle verbonden aan de scholen in Hilversum. Zo sluiten ze aan bij de Zat's (zorgadviesteam) van de scholen. Hier worden de jeugdigen besproken waar zorgen over zijn en kan er snel hulp worden ingezet. Tevens fungeert de consulent als sparringpartner voor scholen.

De jeugdconsulenten sturen ouders, als helder is welke hulp er ingezet gaat worden, een beschikking met daarin de indicatie voor de passende hulp. Er is daarbij niet alleen oog voor de ondersteuning van het kind, maar ook voor die van het gezin, zo is te lezen op de website van het Sociaal Plein (<https://www.hilversum.nl>). Behalve het team *Jeugd en Regie*, waar de jeugdconsulenten en regisseurs onder vallen, heeft het Sociaal Plein ook nog een team *Wmo, Werk & Participatie, Werk & Inkomen* en *Schuldhelpverlening*.

4.2 Samenvatting

De toegang tot jeugdhulp in Hilversum is onderdeel van het Sociaal Plein en wordt gerealiseerd door één centraal team *Jeugd en Regie*. Het team draagt zorg voor de toeleiding naar passende zorg en ondersteuning en verleent zelf geen hulp. Zodra de hulp voor kind en/of ouders is gestart, monitort de jeugdconsulent of de resultaten worden gehaald en of op- of afschalen gewenst is.

Door het Sociaal Plein is hard gewerkt om met de transitie een sterke toegang neer te zetten. Het team bestaat uit gecertificeerde hoogopgeleide, enthousiaste en betrokken professionals. Met de toevoeging van regisseurs aan het team is in de inrichting ook rekening gehouden met een integrale aanpak van (multi-)problematiek. Deze centrale bundeling van kennis en ervaring bij de toegang wordt als een sterk punt ervaren.

5 Financiën

In dit hoofdstuk worden de derde en vierde vraag van de rekenkamer beantwoord. Deze luiden:

- Wat zijn de budgetten van 2015 tot 2017 die door het Rijk beschikbaar zijn gesteld? Draagt de gemeente daar nog extra aan bij?
- Hoe hoog zijn de uitvoeringskosten van 2015 tot en met 2017? In hoeverre wijken deze af van de budgetten zoals beschikbaar gesteld door het Rijk en zoals vastgesteld door de gemeente?

5.1 Hoe werkt de financiering?

De financiering voor jeugdhulp in Hilversum is een open-einde regeling. Men geeft alle hulp die nodig is. De uitgaven zijn daarvan een gevolg en als zodanig op korte termijn niet stuurbaar. De actuele inzichten worden door middel van begrotingswijzigingen verwerkt in de begroting van de gemeente. Niet rijksuitkeringen zijn basis voor begroting, maar de inhoudelijke keuzes van Hilversum. Als er meer nodig is, betaalt de gemeente het uit eigen middelen.

In 2015 en 2016 was er geen ervaring met begroten voor jeugdhulp. Voor de begroting werd toen uitgegaan van de omvang van de rijksuitkeringen. Hilversum heeft voor de begroting toen nog een extra opslag toegevoegd om het risico van overschrijding af te dekken. Die eerste jaren bleef het bedrag ver onder de begroting. Latere jaren werden op basis van de werkelijke uitgaven uit 2015 en 2016 begroot. Daarbij bleek later weer meer geld nodig dan begroot. Voor het deel van het tekort in 2017 is de reserve sociaal domein ingezet. Vanaf nu worden aanvullingen uit de algemene reserve gedaan.

Bij aanvang van de decentralisaties zijn de extra middelen vanuit de algemene uitkering verdeeld over de drie decentralisatie (Jeugdwet, Wmo en Participatie). Door wijzigingen in de begroting sindsdien is niet exact te bepalen hoe deze gelden nu zijn verdeeld en welke keuzes daarin gemaakt zijn.

De financiering van jeugdhulp is niet overzichtelijk. Uit de stukken blijkt dat in de administratie vaak een combinatie van jeugdhulp en Wmo wordt vastgelegd. De bijdrage van overheadkosten (apparaatskosten) is ook niet door de jaren hetzelfde. Dit heeft ook met wijzigende financiële wet en regelgeving (Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten/BBV) te maken. Door wijzigingen in het BBV dient voor een vergelijking rekening gehouden te worden met een andere verantwoording van de overheadkosten (in de toelichting bij de aanvraag tekortfonds gemeenten is voorgeschreven te werken met 32%).

5.2 Cijfers Jeugdhulp

Tijdens het onderzoek heeft de rekenkamer financiële informatie uit vele documenten zoals tabellen, jaarrekeningen, circulaire en raadsinformatiebrieven doorgenomen. Daarnaast is een aantal keren gesproken met de financiële afdeling en zijn tabellen doorgesproken. In de tabel hieronder over 2015-2018²⁰ staan de antwoorden op de onderzoeksvragen weergegeven. Alle bedragen zijn in miljoenen euro's vermeld.

Jaar	Begroting	Rijksbijdrage	Uitvoeringskosten	Vershil Uitvoeringskosten- Rijksbijdrage
2015	15,360	15,069	14,507	0,562
2016	15,092	15,573	13,377	2,197
2017	16,804	15,130	16,682	-1,552
2018	16,235	15,237	nog niet bekend	

Tabel 3: Rijksbijdrage jeugdhulp aan gemeente Hilversum gerelateerd aan uitgaven jeugdhulp

De cijfers in de bovenstaande tabel betreffen de *gewijzigde* begrotingscijfers. Afhankelijk van de presentatie en het doel kunnen ook andere cijfers worden weergegeven. Gezien de complexiteit is aanvullende toelichting nodig om de cijfers goed te kunnen duiden. Zo worden de begrotingscijfers gedurende het jaar (na akkoord van de gemeenteraad) regelmatig aangepast, verandert de landelijke systematiek nog en moet ook nog begrotingsservaring worden opgedaan. De rekenkamer heeft daarom besloten in het kader van het onderzoek alleen de gewijzigde begrotingscijfers (en dus niet de oorspronkelijke begrotingscijfers) weer te geven.

Duidelijk is geworden dat de financiële afdeling zeer consciëntieus werkt, maar daarbij zelf ook een aantal problemen ervaart. Financiële sturing is lastig. Vanwege de open-einde regeling is financiële sturing (met name op de korte termijn) vooral reactief.

Het college probeert de (gewijzigde) cijfers te communiceren en uit te leggen in onder andere raadsinformatiebrieven, maar in de praktijk blijkt de financiële informatie lastig te doorgronden voor de raad. Verschillende middelen worden ingezet om raadsleden daarin te ondersteunen. Zo werd op 12 november 2018 bijvoorbeeld de mogelijkheid geboden tot het stellen van financiële vragen over de te behandelen stukken binnen het sociaal domein. Daar verscheen slechts één commissielid.

²⁰ Bron: overzicht uit financiële administratie Hilversum verstrekt aan rekenkamer Hilversum in het kader van het onderzoek naar Jeugdhulp maart februari 2019.

5.3 Prognose kostenontwikkeling en juistheid van cijfers

Naar verwachting zullen de kosten voor jeugdhulp blijven stijgen, echter prognoses zijn lastig om te geven. Door wijzigingen in de uitvoering, wet en systematiek is het zien van een duidelijke trend nog niet mogelijk. Daarnaast is een vergelijking met andere gemeenten niet mogelijk door verschillende keuzes die zijn gemaakt in de uitvoering en/of verantwoording.

5.4 Kosteneffectiviteit

In 2015 en 2016 lag de nadruk alleen op het op zo goed mogelijk continueren van de hulp die voor die tijd via de provincie werd gefinancierd. Pas daarna is het (mede door de inzet van budgetplafonds) mogelijk geworden om meer op kosten en effectiviteit te sturen.

5.5 Financiële sturing, gemeenteraad

Omdat het lastig blijkt om goed te prognosticeren wordt de begroting relatief vaak gewijzigd. Het college probeert de (gewijzigde) cijfers te communiceren en uit te leggen in onder andere raadsinformatiebrieven, maar in de praktijk blijkt de financiële informatie lastig te doorgronden voor de raad. Hierdoor heeft de raad geen goed beeld van de cijfers en zijn cijfers voor de raad niet altijd goed te herleiden.

Zoals gezegd is de financiële werkelijkheid complex en de inrichting van de financiële administratie sluit niet altijd aan bij het door de raad gewenste in- en overzicht. Dit geldt ook voor de systemen waarin de aanvragen van de inwoners worden afgehandeld. De vastlegging daarin gebeurt op detailniveau, terwijl sturing om informatie op een hoger aggregatieniveau vraagt. Het ontbreekt daardoor aan adequate managementinformatie.

Op dit moment zijn onvoldoende cijfers beschikbaar om input, throughput, output en outcome te kunnen duiden. Hier is wel vraag naar om te kunnen (bij)sturen. Daarnaast is een extra lastigheid dat een groot deel van de verwijzingen (ongeveer 50%) plaatsvindt via de huisartsen. In de gevallen waarin de huisarts doorverwijst, moet de gemeente betalen voor hulp waarvoor de gemeente zelf geen beschikking heeft afgegeven.

5.6 Samenvatting

Het is lastig om een beeld te krijgen van de cijfers voor jeugdhulp. Dit heeft te maken met de complexiteit van de financiering, veranderende wet- en regelgeving, en systemen die niet goed zijn afgestemd op de informatiebehoefte van de raad. Een extra probleem daarbij is dat ongeveer de helft van de jeugdhulp via de huisarts verloopt. De gemeente heeft op dit proces niet direct invloed, maar moet de jeugdhulp waar door de huisarts naar is verwezen wel betalen.

6 Monitoring

De vijfde vraag van de rekenkamer luidt:

Op welke manier worden de effectiviteit, tevredenheid en vermindering van specialistische hulp gemonitord en hoe wordt de raad hierover geïnformeerd?

In dit hoofdstuk staan we achtereenvolgens stil bij de relevantie van monitoring volgens de gemeente Hilversum, welke indicatoren²¹ er zijn, monitoring en sturing in de praktijk en welke ambities de gemeente Hilversum heeft met monitoring. Tot slot komen ook de informatievoorziening van en sturing door de gemeenteraad aan de orde.

6.1 Relevantie monitoring

In de Kadernota voor het sociaal domein Hilversum 2017-2021 (*Erbij horen en ertoe doen*, 2016) staat de relevantie van monitoring toegelicht. Op basis van een actieve monitoring aan de hand van goede sturings- en verantwoordingsinformatie zou het college en de raad goed zouden kunnen inschatten wat er speelt en wat er nodig is: Waar is extra inzet van budget nodig, waar moet de gemeente mee stoppen en hoe kunnen middelen effectiever ingezet worden, bijvoorbeeld door ontschotting? Een uitgangspunt dat daarbij wordt genoemd, is dat ook de verhalen van cliënten de gemeenteraad zouden moeten bereiken. Gezocht zou worden naar een meer kwalitatieve wijze van monitoring naast de monitoring via het contractmanagement. Via inzicht in de kwaliteit van ondersteuning zou op deze wijze een betere en onderbouwde keuze voor ondersteuning op maat ontstaan.

6.2 Welke indicatoren zijn er om monitoring en sturing mogelijk te maken?

Zoals in hoofdstuk 2 al aangegeven is, zijn in geen van de regionale en lokale beleidsstukken (zie bijlage IV) indicatoren gevonden in de zin van toetsbare parameters voor het meten van de voortgang op de doelstellingen die de gemeente Hilversum heeft gesteld voor jeugdhulp.

In het *Aanvullend beleidsplan voor de jeugdhulp 2015 -2016* (2014) staat dat de gemeente Hilversum op een aantal manieren de kwaliteit van de geleverde hulp bepaalt:

²¹ Indicatoren zijn parameters die toetsbaar zijn, zodat vorderingen op het realiseren van doelstellingen gevolgd kunnen worden. Een indicator is bijvoorbeeld: het aantal aanvragen voor geïndiceerde jeugdhulp. De bijbehorende doelstelling kan zijn: binnen een jaar moet het aantal aanvragen met 10% zijn afgenomen

- We meten de effectiviteit van de hulp. Dit doen we door te kijken of en in welke mate de doelen van het gezinsplan zijn bereikt. Daarbij kijken we of ouders/kinderen een vermindering van problematiek ervaren na ingezette ondersteuning.
- We meten de tevredenheid van de ouders en jongeren.
- We analyseren de verslagen van klachtenbehandeling van de uitvoerders van hulp en van de onafhankelijke vertrouwenspersoon.
- We meten in hoeverre de instroom in specialistische hulpverlening is verminderd en in welke mate de kosten van de het gebruik van de specialistische jeugdhulpverlening zijn gedaald.

Bovenstaande doelstellingen zijn niet dusdanig geoperationaliseerd dat ze in kwantitatieve zin getoetst kunnen worden op het behalen ervan. Zo is bijvoorbeeld bij de doelstelling dat de instroom uit specialistische jeugdhulp af moet nemen niet een indicator geformuleerd. Een voorbeeld van een dergelijke indicator met de bijbehorende doelstelling: het aantal afgegeven beschikkingen/indicaties voor geïndiceerde jeugdhulp in de periode 1 januari 2019 tot 1 januari 2020 is 10% afgenomen ten opzichte van dezelfde periode het jaar er voor. Er is ook geen jaarlijks terugkerende rapportage waarin de voortgang op bovenstaande doelstellingen in kwalitatieve zin voor de Hilversumse situatie worden beschreven.

6.3 Monitoring en sturing in de praktijk

In de Kadernota voor het sociaal domein Hilversum 2017-2021 (*Erbij horen en ertoe doen*, 2016) wordt een aantal vormen van monitoring genoemd. Onderstaand zijn de genoemde monitors geordend naar uitgevoerd, niet uitgevoerd en niet relevant voor jeugdhulp.

Uitgevoerd

- Buurtgesprekken en analyses vinden op dit moment plaats in het kader van de pilot wijkgericht werken. De uitkomst van deze gesprekken en analyses zijn nog niet beschikbaar, zo blijkt uit het gesprek met de beleidsmedewerkers jeugd.
- Een regionale monitor wat betreft het aantal unieke jeugdigen dat gebruik maakt van jeugdhulp en het type individuele voorzieningen wordt jaarlijks uitgevoerd (zie bijlage VIII).
- Reviews door gebruikers worden opgehaald via de dialooggesprekken die in het kader van het regionale cliëntervaringsonderzoek Jeugd zijn gevoerd (Regio Gooi- en Vechtstreek, 30 juni 2018). Dit zijn kwalitatieve gesprekken met open vragen over opvoedondersteuning, pleegzorg, begeleiding en dagbehandeling en leerlingenvervoer. Hierbij wordt niet gewerkt met het toetsen van indicatoren in de zin van: de tevredenheid van cliënten is op een tien punt-schaal het afgelopen jaar met ten minste een punt gestegen. Ook hier zijn geen indicatoren genoemd,

maar eerder doelstellingen zoals: *Er wordt een communicatieplan opgesteld om inwoners beter te informeren.*

- Feedback van de Adviesraad Sociaal Domein wordt gevraagd en ongevraagd gegeven.
- Het scholierenonderzoek Gooi en Vechtstreek (EMOVO) is voor het laatst in 2015 onder 800 scholieren uitgevoerd.
- Verplichte landelijke monitor Jeugd. Deze wordt halfjaarlijks door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) uitgevoerd met als uitzondering het eerste kwartaal van 2015. Het betreft landelijke en gemeentelijke statistische uitkomsten over jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering. Personen worden in beeld gebracht aan wie gedurende (een deel van) de verslagperiode één of meerdere vormen van hulp of zorg is verleend in het kader van de Jeugdwet. In de regel zijn dit personen met een leeftijd tot 18 jaar, maar in bepaalde gevallen kunnen personen tot 23 jaar ook hulp of zorg ontvangen. In dit onderzoek worden de jeugdzorgtrajecten bijeengebracht uit bestanden die door alle aanbieders van jeugdhulp en de gecertificeerde instellingen aan CBS worden geleverd. Deze gegevens worden gecombineerd en aangevuld met registratiegegevens uit het Stelsel van Sociaal-statistische Bestanden van CBS en gegevens uit de Basisregistratie Personen (BRP).
- Monitor sociaal domein gemeente Hilversum: In de raadsinformatiebrief van B&W aan de gemeenteraad van 16 april 2018 bij de Monitor Sociaal Domein (Hilversum, 2017) staat dat de huidige monitor een beeld geeft van de ontwikkelingen ten aanzien van Participatie, Wmo en Jeugdhulp. Ten aanzien van jeugdigen staat in deze monitor het aantal unieke jeugdigen per type hulp (begeleiding, GGZ, kinderschermingsmaatregel, jeugdhulp of jeugdhulp met verblijf), het aantal casussen in regie bij het Sociaal Plein, het type casussen waar regie over wordt gevoerd bij het Sociaal Plein (alleenstaande, eenoudergezin, gezin zonder of gezin met kinderen) en het type jeugdhulp aanvragen (GGZ, GGZ vervoer, jeugdbegeleiding, jeugdhulp en verblijf en behandeling, zie bijlage VIII).
- Jaaroverzicht vertrouwenswerk 2018 toegang jeugdhulp gemeente Hilversum van het Advies- en Klachtenbureau Jeugdzorg (AKJ)²²: In 2018 hebben minder dan 5 cliënten van de toegang jeugdhulp van de gemeente Hilversum contact gezocht met het AKJ in verband met vragen, problemen of klachten. Er zijn geen bijzonderheden gemeld of signalen afgegeven over de toegang jeugdhulp van de gemeente Hilversum. Volgens het AKJ zou dit kunnen duiden op weinig bekendheid van het AKJ, of dat de klachtenregeling van de toegang jeugdhulp van

²² Bij het AKJ kunnen kinderen, jeugdigen en volwassenen die te maken hebben met jeugdhulp terecht bij een onafhankelijke vertrouwenspersonen voor begeleiding en ondersteuning. Bron: website AKJ

de gemeente Hilversum goed verloopt. Volgens de manager van het team *Jeugd en Regie* is in de beschikking die naar ouders wordt gestuurd altijd een passage over het AKJ opgenomen.

Niet uitgevoerd

- Een monitor van het functioneren van het Sociaal Plein is bij de onderzoekers niet bekend.
- Visitaties zijn de onderzoekers niet bekend.

Niet relevant voor jeugdhulp

- Gezondheidsonderzoeken GGD.
- Evaluatie van verschillende specifieke onderwerpen als het voorkomen van uithuiszettingen, schuldhulpverlening en mantelzorgwaardering.
- Omnibusenquête (betreft openbare orde en veiligheid).
- Verplichte landelijke monitor Wmo.
- Benchmark Divosa (betreft werk en inkomen).

6.4 Ambities monitoring

In de *Monitor Sociaal Domein Gemeente Hilversum* (1 juli 2017) staat dat met het oog op verbeterde sturingsinformatie in 2018 een monitor vanuit het perspectief van inwoners, professionals en de eigen opgave in de transformatie ontwikkeld zou worden. Er zou in een volgende versie van de monitor nadrukkelijk gezocht worden naar het in beeld brengen van de samenhang en samenwerking in het sociaal domein. Ook zou een *dashboard* ontwikkeld worden, waarmee helder zou worden aan welke knoppen het college en de gemeenteraad kunnen draaien indien bijsturing noodzakelijk is. Dit *dashboard* is nog niet gerealiseerd, aangezien raadsleden onderling niet overeen konden komen welke indicatoren hier in opgenomen zouden moeten worden²³.

6.5 Informatievoorziening aan de gemeenteraad

In de periode 2013 tot 2019 is vijftien keer vanuit het college met de gemeenteraad gecommuniceerd over jeugd in de vorm van wethoudersbrieven. De onderwerpen van deze brieven variëren van achtergrondinformatie bij een financiële impactanalyse²⁴, tot het Transitiearrangement Jeugdzorg²⁵ en het meest recent over onder andere het Fonds tekortgemeenten²⁶.

²³ Zoals aangegeven in het interview dat bij raadsleden is afgenomen op 16 januari 2019.

²⁴ 31 oktober 2013.

²⁵ 20 november 2013.

²⁶ 9 november 2018.

Gemeenteraadsleden zelf geven aan dat ze last hebben van te veel en te lange stukken, waarvan ze vinden dat het moeilijk is om de essentie er uit te halen.

In de Planning en Control (P&C) stukken (programmabegroting en jaarstukken) zijn vanaf 2016 in het programma Zorg voor het onderdeel jeugd enkel de vier verplichte beleidsindicatoren opgenomen:

- % 12 t/m 21 jarigen met delict voor de rechter;
- % van alle jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp;
- % van alle jongeren tot 18 jaar met jeugdbescherming;
- % van alle jongeren van 12 tot 23 jaar met jeugdreclassering.

Voor jeugdhulp is in de P&C-stukken geen informatie beschikbaar over de cliënttevredenheid en de ervaren toegankelijkheid, kwaliteit en effectiviteit van het aanbod.

Zie bijlage IV onder het kopje *Correspondentie wethouder met gemeenteraad Hilversum* en het kopje *P&C stukken* voor een overzicht van de informatievoorziening vanuit het college aan de gemeenteraad.

6.6 Sturing door de gemeenteraad

De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het sturen op de beoogde maatschappelijke effecten van de Jeugdwet en dient te controleren of het door het college voorgestelde beleid hieraan bijdraagt. Voor het sturen op de beoogde maatschappelijke effecten van de Jeugdwet en het controleren of het door het college voorgestelde beleid hieraan bijdraagt, zijn indicatoren om de ambities voor te behalen lokale maatschappelijke effecten te operationaliseren noodzakelijk. Te denken valt aan indicatoren als toegankelijkheid, behoefte aan jeugdhulp, verstrekte hulp en de effectiviteit er van (d.w.z. cliënttevredenheid, afname problematiek en doelrealisatie) en de kosten.

Opvallend is dat de gemeente Hilversum dergelijke beleidsdoelen, afgezien van de verplichte beleidsindicatoren, niet van meetbare indicatoren heeft voorzien. De geïnterviewde raadsleden zouden graag meer zicht krijgen op wat er in het jeugdhulpdomein gebeurt. De inrichting van de informatievoorziening blijkt geschikt om persoonsinformatie vast te leggen, maar minder geschikt voor managementinformatie, zo geven de *beleids- en businesscontroller* in het interview dat bij hen is afgenomen aan. De informatie uit de in paragraaf 5.3 genoemde monitor sociaal domein, wordt te globaal gevonden door de geïnterviewde raadsleden.

Wat wil ik hebben aan informatie, waar kan ik dat vinden en hoe kan ik vervolgens met deze informatie sturen? is een vraag die de gemeente Hilversum nog niet heeft beantwoord. De gemeenteraad zou willen dat het beleidsplan wordt geactualiseerd met prestatie-indicatoren om op deze wijze als gemeenteraad grip te kunnen houden op kosten en kwaliteit. Ook ziet de gemeenteraad een kans in het verbeteren van de integraliteit tussen de jeugdwet, Wmo en participatie. Er is bij de raadsleden behoefte

aan vierjaarlijkse voortgangsrapportages in heldere taal aan de hand van indicatoren. Daarbij zouden zowel indicatoren die iets zeggen over de transitie, als indicatoren die iets zeggen over de transformatie opgenomen moeten worden.

In de woorden van een geïnterviewd raadslid:

“We hebben geen duidelijk dashboard. We hebben als raad een sessie gehad over monitoring, maar elke partij wilde iets anders uit die monitor: we kwamen er samen niet uit. Als raad zouden we de regie hierin moeten en willen nemen. Er is nu geen systeem. Als raad moeten we ook de regie pakken. Laten we dit binnenkort agenderen!”

De Adviesraad Sociaal Domein Hilversum ondersteunde de oproep tot een betere monitoring van resultaten al in 2016.

“De Adviesraad blijft benadrukken dat een goede nulmeting noodzakelijk is om tot een evaluatie en beoordeling van de door de instellingen geleverde zorg te kunnen komen. Dat geldt zowel ‘oude’ als ‘nieuwe’ kennis, vormen van zorg. Alleen dan kan getoetst worden of de kwaliteit van de zorg verbeterd is. Alleen de resultaten van de Monitor daarvoor gebruiken is niet voldoende” (Advies Toelatingsdocument Jeugdhulp 1e instapmoment en Toelatingsdocument Jeugdbescherming, -reclassering en -drang, 2016).

De wethouder geeft aan dat het nu nog lastig is om te bepalen of op inhoud de doelen van de jeugdwet worden bereikt:

“Er is nog veel te doen aan het informeren van raadsleden op inhoud.”

6.7 Samenvatting

Via een aantal monitors wordt jeugdhulp in Hilversum in beeld gebracht, zoals via de monitor sociaal domein van de gemeente Hilversum, de verplichte beleidsindicatoren in de P&C-stukken, de verplichte landelijke monitor van jeugdhulp uitgevoerd door het CBS en de dialooggesprekken die in het kader van de regionale cliëntervaringsonderzoeken worden gevoerd. Er is veel informatie, maar niet gekoppeld aan beleidsdoelstellingen. Een monitor, die inzichtelijk maakt aan de hand van heldere geoperationaliseerde indicatoren in hoeverre beleidsdoelen worden gerealiseerd, ontbreekt.

7 Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het jeugdbeleid in Hilversum behandeld (onderzoeksvragen 6 tot en met 8).

7.1 In hoeverre worden de gestelde beleidsdoelen gerealiseerd?

In hoofdstuk 2 is stilgestaan bij de visie en doelstellingen die de gemeente Hilversum hanteert. In deze paragraaf verkennen we in hoeverre deze zijn behaald. Aangezien (zoals ook in hoofdstuk 2 geconstateerd) er geen coherente set aan doelstellingen is die stelselmatig wordt gemonitord, is een aantal centrale doelstellingen bevraagd tijdens de interviews. Het betreft de volgende doelstellingen²⁷:

- Eigen kracht.
- Eén gezin, één plan, één regisseur.
- Ontschotting.
- Preventie en vroegsignalering.
- Meer vrij toegankelijk groepsaanbod.
- Aansluiting onderwijs/jeugdhulp.

7.1.1 Eigen kracht

Zowel regionaal, als lokaal is er aandacht voor eigen kracht. Zo staat in het transformatieplan (*Transformatieplan Zorg voor de Jeugd, 2018; Aanvraag Transformatiefonds Jeugd, 2018*) dat gemeenten uitgaan van wat iemand wél kan, in plaats van wat iemand niet kan. De primaire verantwoordelijkheid voor opvoeden en opgroeien ligt bij de ouders zelf. Daar waar iemand daartoe niet (volledig) in staat is, ondersteunt de gemeente hierbij. De inwoner die, of het gezin dat ondersteuning nodig heeft, houdt zelf de regie, tenzij de eigen veiligheid of die van kinderen in gevaar komt. Dit wordt door gemeenten gefaciliteerd en gemonitord.

In de kadernota voor het sociaal domein (*Erbij horen ertoe doen, 2016*) staat: *Onze ondersteuning is gericht op het versterken van de eigen kracht van inwoners en hun netwerk. Het doel van het jeugdzorgstelsel is dat jeugdigen en ouders waar nodig tijdig bij hun situatie passende hulp krijgen, met als beoogd resultaat ervoor te zorgen dat de eigen kracht van de jeugdige, zijn ouders en het zorgend en probleemoplossend vermogen van het gezin zich versterkt.*

²⁷ De eerste vier doelstellingen zijn gebaseerd op de meest genoemde visie-elementen in de beleidsstukken, de laatste twee doelstellingen zijn drie of meer keer genoemd in de beleidsstukken (zie bijlage IV en V).

Daarbij staat in het *Raadsbesluit verordening jeugdhulp gemeente Hilversum* (oktober, 2018) dat de verordening de grondslag biedt voor de jeugdige en de ouders om zoveel mogelijk eigen regie en sturing te kunnen voeren op de inzet van de jeugdhulp²⁸.

Het recht op het opstellen van een familiegroepsplan is neergelegd in de Jeugdwet, die op 1 januari 2015 in werking trad. In Hilversum werd altijd in een gesprek de mogelijkheid tot het maken van een familiegroepsplan aangeboden. In de praktijk maakten ouders hier nauwelijks gebruik van. Daarom werd in mei 2018 ingevoerd dat alle aangemelde gezinnen *standaard* een familiegroepsplan toegestuurd krijgen, voor het gesprek met de consultant.

De jeugdconsulenten ervaren echter dat het maken van een familiegroepsplan lastig is voor kwetsbare gezinnen of in gezinnen waar een vechtscheiding speelt. Er wordt maar weinig gebruik van gemaakt (in zo'n 10% van de gevallen). De jeugdconsulenten geven ook aan dat ze nog lerende zijn hoe ze ouders kunnen motiveren en ondersteunen om gebruik te maken van het familiegroepsplan.

De Adviesraad Sociaal Domein, ten slotte, wijst in haar advies over het Toelatingsdocument Jeugd-GGZ voor aanbieders van jeugd-GGZ in het bijzonder en jeugdhulpaanbieders in het algemeen op het gebrek aan aandacht voor familiegroepsplannen bij de invulling van jeugdhulptrajecten, ondanks de wettelijke verplichting hier de gelegenheid toe te geven (Advies Toelatingsdocument Jeugd-GGZ, 2017).

7.1.2 Eén gezin, één plan, één regisseur

Zowel regionaal, als lokaal is de intentie om volgens het principe van *één gezin, één plan, één regisseur* te werken. Zo is in het recent verschenen transformatieplan te lezen:

“De gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek komen met de inwoner tot een op maat van de persoon afgestemd geheel van activiteiten en ondersteuning op basis van diens vraag. Daarbij gaan gemeenten uit van één huishouden, één plan”
(Transformatieplan Zorg voor de Jeugd, 2018; Aanvraag Transformatiefonds Jeugd, 2018).

In de Kadernota voor het sociaal domein Hilversum 2017-2021 (*Erbij horen ertoe doen*, 2016) staat, dat met het oog op het principe *één gezin, één plan, één regisseur* in 2013 is gekozen voor het model van een centrale toegang. Deze keuze is gemaakt om onafhankelijk integrale ondersteuning toe te kunnen wijzen aan de inwoners van Hilversum op alle terreinen.

Ook in het *Raadsbesluit verordening jeugdhulp gemeente Hilversum* (oktober, 2018) staat dat de gemeente zorgdraagt voor een integrale aanpak.

²⁸ Daarbij wordt gerefereerd aan de regeling van keuzevrijheid tussen jeugdhulp als zorg in natura (ZIN) en persoonsgebonden budget (PGB).

Uit interviews met ouders over de continuïteit van de jeugdconsulent met wie ze te maken krijgen komt het volgende beeld naar voren: Sommige ouders ervaren continuïteit in de jeugdconsulent die het traject aanstuurt, bij andere ouders is er sprake van veel personeelwisselingen. Personeelwisselingen worden als storend ervaren, omdat je dan elke keer opnieuw je verhaal moet doen. De interne overdracht ontbreekt bij personeelwisselingen, zo wordt door sommige ouders ervaren. Enkele ouders maakten mee dat ze belden met de vraag naar hun jeugdconsulent waarbij het antwoord was:

“Die werkt hier niet meer.”

Het team Jeugd en Regie herkent het beeld van de ouders dat er voor 2018 veel personele wisselingen waren. Sinds begin 2018 is er echter sprake van een vast team.

Sommige ouders merken dat het moeilijk is om een tweede kind met een hulpvraag bij dezelfde jeugdconsulent te krijgen, zodat ze met één contactpersoon te maken hebben. Volgens het team Jeugd en Regie is wel het uitgangspunt om hiernaar te streven. Sommige geïnterviewde ouders vinden dat de gemeente eigenlijk met *gezinsconsulenten*, in plaats van met *jeugdconsulenten* zou moeten werken. Dit zou bijdragen aan *efficiency*, want maar één persoon heeft dan alle informatie integraal over het hele gezin.

Verschillende vertegenwoordigers van jeugdhulpaanbieders zouden het prettig vinden als er meer tussentijds contact is met de jeugdconsulent om af te stemmen, of een doorverwijzing kenbaar te maken. De communicatie daarover alleen via de ICT-toepassing Digitaal Leefplein (DLP)²⁹ wordt als te schraal ervaren. Sommige vertegenwoordigers van jeugdhulpaanbieders vinden de telefonische bereikbaarheid van consulenten niet optimaal. Zij krijgen bijvoorbeeld geen antwoord op hun mails. Wanneer ze er vervolgens achteraan bellen, blijkt dat de betreffende consulent niet meer werkt voor de gemeente, terwijl het mailadres wél nog bestaat, maar niet meer wordt bewaakt. Volgens het team Jeugd en Regie echter wordt het account van een vertrokken medewerker altijd meteen afgesloten. Verder is er een speciaal nummer voor de hulpaanbieders dat elke dag van 8.30 tot 17.00 uur bereikbaar is. Dit nummer is er, omdat de jeugdconsulenten niet altijd bereikbaar zijn. Volgens het team Jeugd en Regie wordt er veel gebruik gemaakt van dit nummer.

7.1.3 Ontschotting

In het recent verschenen transformatieplan (*Transformatieplan Zorg voor de Jeugd*, 2018) wordt de nadruk gelegd op het belang van inclusieve, oftewel ontschotte oplossingen:

“Oplossingen worden zoveel en zo vroeg als mogelijk in en met de samenleving vormgegeven. Wanneer er sprake is van meerdere problemen gaan gemeenten uit van een integrale aanpak. Dit betekent dat gemeenten een mix van interventies op

²⁹ Het DLP is een beveiligde ICT-omgeving via welke beschikkingen worden verstuurd naar jeugdhulpaanbieders.

verschillende gebieden inzetten en samenwerken met verschillende partijen binnen én buiten het gemeentehuis en ervoor zorgen dat de interventies zo goed mogelijk op elkaar zijn afgestemd.”

Het Sociaal Plein is zodanig ingericht dat de 3D's³⁰ in samenhang onder één dak zijn gebracht. Het is daardoor gemakkelijk om af te stemmen en zo integrale hulparrangementen samen te stellen, zo geven zowel de wethouder, als vertegenwoordigers van het team *Jeugd en Regie* aan. Regelmatig zijn er hulpverleningsarrangementen met een deel jeugdhulp, een deel Wmo en een deel ondersteuning van Werk en Inkomen (W&I) en dat allemaal op elkaar afgestemd. Voor de transitie concentreerden jeugdhulpverleners zich meer op één dominant aspect van de problematiek, zo geven verschillende vertegenwoordigers van jeugdhulpaanbieders in de gesprekken aan:

“Ik zie dat collega-jeugdhulpverleners sinds de transitie makkelijker over hun eigen schaduw heen stappen en in overleg gaan met de gemeente om te kijken naar creatieve oplossingen voor hulpvragen.”

Toch kan er ook nog veel beter wat betreft de ontschotting. In de eerste periode na 2015 is zowel door raadsleden³¹, als door de Wmo-raad ervaren dat de nadruk vooral lag op de Wmo en minder op jeugdhulp en participatie. Zo is de Wmo-raad in haar advies van 30 september 2013 weliswaar erg positief over de plannen voor transformatie van het sociaal domein, maar constateert ze tegelijkertijd:

“...dat het in de nota vooral gaat over zorg en welzijn en op het oog minder over de andere transitiegebieden sociale zaken & werk (participatiewet) en jeugd (jeugdwet), terwijl het toch gaat om “samenhang in transities” (Advies Transformatie Sociaal Domein, 2013).”

Sommige jeugdhulpaanbieders ervaren sterke schotten bij de onderhandeling met de regio. Vertegenwoordigers van de regio zouden te sterk vasthouden aan geijkte jeugdhulparrangementen, waardoor het lastig is tot *out of the box* oplossingen te komen:

“Dan krijgen we een oneindig aantal regels waar we aan moeten voldoen als we maatwerk willen bieden. Ontschotting is belangrijk, maar in de praktijk is onze ervaring dat ons handelen aan alle kanten wordt dichtgetimmerd.”

Wat betreft de samenhang tussen veiligheids- en jeugdbeleid is ook nog veel werk aan de winkel, aldus een vertegenwoordiger van de afdeling Openbare Orde en Veiligheid (OOV) van de gemeente:

“We zijn er nog lang niet. De verbindingen zijn er tussen de beleidsterreinen van veiligheid, onderwijs, jeugdhulp, participatie en Wmo, maar ze zijn zwak.”

³⁰ Hiermee wordt de decentralisatie (D) bedoeld in het kader van de Jeugdwet, de Wmo en de Participatiewet.

³¹ Zoals blijkt uit het goepsinterview dat bij raadsleden is afgenomen.

Het team Jeugd en Regie geeft aan dat sinds begin 2018 er veel aandacht wordt besteed aan de verbinding tussen jeugd en veiligheid. Er wordt gewerkt met de plus-min-mee-methodiek en de persoonsgerichte aanpak (PGA). Volgens het team Jeugd en Regie heeft dit geleid tot een duidelijke afname van overlast door jongeren.

Daarnaast ervaren jeugdhulpaanbieders nog steeds schotten tussen hulp voor jongeren tot 18 jaar en jongeren ouder dan 18 jaar. *“In de administratieve molen missen Wmo en Jeugd elkaar. Zo is er voor zelfstandig leven wel een Wmo potje, maar het probleem is vooral voor kinderen die niet de WIZ ingaan maar wel een dusdanige psychische stoornis met een IQ boven de 70 hebben. Daarin kan de Wmo niet faciliteren.”*

Sinds oktober 2018 is een gemeentelijke werkgroep bezig om deze problematiek op te lossen³².

7.1.4 Preventie en vroegsignalering

Zowel regionaal, als lokaal is er aandacht voor preventie en vroegsignalering. Zo is te lezen in het transformatieplan van de regio (*Transformatieplan Zorg voor de Jeugd, 2018; Aanvraag Transformatiefonds Jeugd, 2018*):

Veilige, gezond en kansrijk opgroeien begint bij een sterke sociale basis, in het gezin, netwerk en de klas. Gemeenten zetten daarom in op een inclusieve samenleving en op vroegsignalering. Door tijdige ondersteuning bij opvoeden en opgroeien verkleinen we de kans op problemen op meerdere leefgebieden in een volgende levensfase.

Daarnaast staat in de *Kadernota voor het sociaal domein Hilversum 2017-2021 (Erbij horen er ertoe doen, 2016)*:

“Een belangrijke ambitie die we in de transformatie willen realiseren is het voorkomen van zwaardere hulp en ondersteuning. Dit vraagt om investeringen in de preventie.”

Bij het team *Jeugd en Regie* van het Sociaal Plein is een telefoonlijn die altijd bereikbaar is tijdens kantoortijden; de jeugdlijn. Hier kan iedereen terecht met alle vragen over jeugdhulp. Het bevorderen van vroegsignalering en vindplaatsgericht werken³³ zijn belangrijke aandachtspunten voor de komende tijd volgens de beleidsmedewerkers sociaal domein jeugd. De ervaring van de Adviesraad Sociaal Domein is dat problematiek lange tijd onder de radar kan blijven, wanneer niemand uit de directe omgeving van het kind iets meldt, of als ouders geen hulp willen.

Een ouder geeft aan dat het belangrijk is om eerder op de signalen in te gaan. De school wordt hierbij een belangrijke rol toegedicht. De school moet goed de weg weten naar de juiste partij voor hulp, in dezelfde lijn als het consultatiebureau dat

³² Een en soepele overgang van kind naar volwassene; van 18- naar 18+. Gemeente Hilversum (oktober 2018).

³³ Hulp bieden waar jeugdigen met problemen zich bevinden, bijvoorbeeld op scholen en in buurten.

weet tijdens de periode dat kinderen nog niet naar school gaan. Omdat de school de plek is waar een kind het grootste deel van de dag doorbrengt, is een vertrouwensband tussen leerling en bijvoorbeeld de mentor van belang. De samenwerking tussen de gemeente en de school is belangrijk. In de woorden van een ouder:

“De gemeente bepaalt welke hulp je krijgt en daarmee ook indirect of je kind op school functioneert.”

In het kader van preventie en vroegsignalering stelt een ouder een publiekscampagne voor waarin wordt duidelijk gemaakt dat iedereen een plek verdient en dat anders zijn oké is. Er zou meer acceptatie moeten zijn voor niet-standaard gedrag.

Jeugd en Gezin is gestart met een intensieve samenwerking met verloskundigen om zo al tijdens de babytijd preventief te kunnen werken. Ook is er een project voor kinderen die opgroeien in een gezin dat te maken heeft met verslaving en/of ouders met een psychische aandoening. Er zouden ter preventie integrale plannen gemaakt kunnen worden, vinden aanbieders van eerstelijns hulp:

“Er is wel steeds één op één contact tussen instanties en de gemeente, maar van planvorming als gemeenschappelijk proces met alle aanbieders is geen sprake.”

Vanuit de jeugd-GGZ wordt geconstateerd dat de vraag naar hoog-specialistische zorg steeds verder toeneemt. Daaruit concludeert een vertegenwoordiger van een GGZ-instelling dat er nog een wereld te winnen valt ten aanzien van preventie.

7.1.5 Meer vrij toegankelijk groepsaanbod

Het idee achter het uitbreiden van vrij toegankelijk aanbod is dat daardoor de vraag naar maatwerkvoorzieningen met de daarbij behorende kosten afneemt. Vrij toegankelijk aanbod zou het gewone leven beter benaderen.

In het transformatieplan is het als volgt geformuleerd:

“Soms staat niet het oplossen van problemen centraal, maar het ontzorgen en normaliseren van de situatie rond kinderen. Het gaat dan om het herstel van het gewone leven. Gemeenten houden het gewone leven altijd in beeld, ongeacht de situatie van het kind en het gezin en ongeacht de hoeveelheid specialistische zorg” (Transformatieplan Zorg voor de Jeugd, 2018).

Daarnaast staat in de Kadernota voor het sociaal domein Hilversum 2017-2021 (*Erbij horen ertoe doen*, 2016):

“Een belangrijke ambitie die we in de transformatie willen realiseren is het voorkomen van zwaardere hulp en ondersteuning. Dit vraagt om investeringen in de preventie, waarbij we voor het versterken van het welzijn ook de komende jaren bekijken hoe we nu nog specialistische vormen van ondersteuning kunnen ombouwen naar algemene voorzieningen in de wijken... Voor het sociaal domein is het essentieel dat we met de buurt- en de zorgnetwerken een stevige en solide basisinfrastructuur vormen en beter leren inspelen op wat leeft in de samenleving.”

In de *Monitor Sociaal Domein* uit 2017 staat nog dat in de nieuwe visie op het sociaal domein de beweging van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat' wordt gemaakt:

"We willen specialistische zorg en ondersteuning waar mogelijk voorkomen door te investeren in meer zelfredzaamheid en lichte ondersteuning vanuit de verschillende netwerken. Het betreft zowel het netwerk van de collectieve zorg, als het zorg- en buurtnetwerk."

Voor ouders met kinderen met autisme is al veel aanbod in de vorm van lotgenotencontact. De ouders die deelnamen aan het groepsgesprek in het kader van het rekenkameronderzoek waardeerden de ontmoeting. Na afloop van dat gesprek zijn ook onderling adressen uitgewisseld, net als tips over welke wegen te bewandelen. Mogelijk is er nog meer winst te behalen uit het met elkaar in contact brengen van mensen die gebruik maken van jeugdhulp.

Ondersteuningsmogelijkheden worden gemist in het domein van de vrije tijd waar vrij toegankelijk groepsaanbod passend zou kunnen zijn.

Meer vrij toegankelijk groepsaanbod moet gerealiseerd gaan worden via het project *Van Zorg naar Welzijn* en krijgt een plaats in het lokale transformatieplan jeugd, zo meldt de wethouder in het gesprek met haar.

Op regionaal niveau wordt betwijfeld of een groepsaankpak specialistische hulp kan vervangen. Mogelijk kan beter ingestoken worden op groepsaanbod aanvullend op een individueel tweedelijns jeugdhulptraject. In de woorden van een jeugdconsulent:

"Het is een leuke puzzel om mooie arrangementen samen te stellen van geïndiceerde zwaardere, lichtere en vrij toegankelijke hulp, zodat het meest passende aanbod geboden wordt voor het optimaal functioneren van een gezin."

Bij *Jeugd en Gezin* wordt ervaren dat er veel meer groepsactiviteiten worden georganiseerd dan voorheen, maar dat ouders niet komen:

"Er zijn initiatieven en er is aanbod, maar de teleurstelling van de organisatoren is er dat er soms te weinig ouders zijn die er gebruik van willen maken."

Mogelijk is het aanbod onbekend, of sluit het niet voldoende aan bij de behoefte van ouders.

7.1.6 Aansluiting onderwijs/jeugdhulp

Het principe *één gezin, één plan, één regisseur* wordt door zowel de jeugdigen die zijn gesproken, als ouders en vertegenwoordigers van jeugdhulpaanbieders gemist in relatie tot het onderwijs. Daarbij wordt door jeugdhulpverleners een onderscheid gemaakt tussen regulier en speciaal onderwijs:

"De school is nog een hele lastige partij, met name regulier. Speciaal basisonderwijs staat er wel voor open om samen te werken met jeugdhulp. Regulier onderwijs gooit de deuren dicht, maar ze weten ook gewoon niet wat er mogelijk is aan begeleiding op school."

Een belemmerende factor daarbij is dat er in elke gemeente andere afspraken zijn over begeleiding op school. Dit leidt tot verwarring bij zowel jeugdhulpaanbieders, als bij ouders: Sommige jeugdhulpaanbieders krijgen van de gemeente te horen dat jeugdhulp op school niet gefinancierd wordt via de gemeente, maar via het Samenwerkingsverband (SWV). Terwijl andere jeugdhulpaanbieders deze hulp voor onder andere Hilversumse jeugdigen al jaren verlenen onder de code *“Begeleiden op lokatie andere aanbieder”*. Ook tijdens het gesprek met ouders was de verwarring groot toen bleek dat sommige ouders een ‘nee’ kregen op hun vraag om ondersteuning in de onderwijsomgeving en andere ouders er ondertussen veel profijt van hebben. Ouders zijn daarbij uitgesproken negatief over de wijze waarop de SWV’s ondersteunend zijn bij het vinden van de juiste onderwijssteuning.

Verschillende ouders ervaren een schot tussen de school en jeugdhulp. Leer-gerelateerde problematiek moet het SWV financieren, gedragsproblematiek de gemeente. Het is vaak zo met elkaar verweven dat dit onderscheid in de praktijk niet werkt. Het kan wel als argument gebruikt worden om bepaalde hulp niet te bieden, waardoor kinderen ‘bungelen’. Dit terwijl de school door de geïnterviewde ouders als de plek bij uitstek wordt gezien waar preventie plaats moet vinden: daarom zou het onderwijs goed de weg moeten weten in jeugdhulpland.

De twee vertegenwoordigers van de Samenwerkingsverbanden bevestigen dit beeld. Zij zien dat er goede ontwikkelingen zijn ingezet wat betreft het genereren van een optimale samenhang tussen onderwijs- en jeugdbeleid, maar ook dat er nog veel verbetering mogelijk is. Bijvoorbeeld ten aanzien van het bieden van integrale jeugdhulp/onderwijsarrangementen.

7.2 Weten jongeren en hun ouders de toegang tot jeugdhulp te vinden?

In deze paragraaf staan we stil bij de waardering van de toegankelijkheid van jeugdhulp door ouders, jeugdigen en jeugdconsultanten, de toegankelijkheid van jeugdhulp voor niet-westerse migranten en voor Multiprobleem Gezinnen (MPG).

7.2.1 Waardering toegankelijkheid jeugdhulp door ouders en jeugdigen

De ouders en jeugdigen die zijn geïnterviewd geven aan dat de toegang tot jeugdhulp via het Sociaal Plein goed te vinden is. Vervolgens ervaren ze een snelle werkwijze en een prettige bejegening. De jeugdconsultanten van het Sociaal Plein krijgen van de geïnterviewde ouders gemiddeld het rapportcijfer 8,8.

Mogelijk draagt het feit dat jeugdconsultanten in Hilversum centraal zijn georganiseerd bij aan het gemakkelijk vinden van de toegang tot jeugdhulp. Deze inrichting van de toegang is bijzonder ten opzichte van tweedee van de overige gemeenten, waar

gewerkt wordt met (meestal generalistische) wijkteams³⁴ die behalve toeleiden naar hulp, ook zelf hulp uitvoeren (*Sociale wijkteams opnieuw uitgelicht*, 2017). Het team *Jeugd en Regie* ziet een duidelijke meerwaarde in de bundeling van kennis in één centrale toegang tot jeugdhulp met professionals die zich uitsluitend bezighouden met de toeleiding naar hulp met ondersteuning van specialisten. Een vertegenwoordiger van dit team:

“Ik wil geen versnippering. Ik hoop niet dat de pilot wijkgericht werken er toe zal leiden dat het team Jeugd en Regie van het Sociaal Plein opgeknipt wordt naar wijken, want dan raken we echt de expertise die we nu op hebben gebouwd en de korte lijntjes kwijt.”

Hoewel het team *Jeugd en Regie* voor de geïnterviewde ouders goed vindbaar is, geven dezelfde ouders aan dat het wel lastig is om vervolgens tot een passend jeugdhulparrangement te komen. Het zou veel kracht van ouders vragen om de mogelijkheden tot jeugdhulp optimaal te benutten in termen van doorzettingsvermogen, geduld, weten wat je wil, het systeem snappen, kritisch blijven en bij je gevoel blijven.

In 2016 is landelijk een cliëntervaringsonderzoek uitgevoerd (CEBEON, 2016). Ten aanzien van toegankelijkheid van jeugdhulp is in dit onderzoek aan ouders en jeugdigen gevraagd een score te geven voor de stelling:

Ik weet waar ik terecht kan.

Het merendeel van zowel de ouders (58%), als de bevroagde jeugdigen (67%) uit de regio Gooi en Vechtstreek (dus niet alleen Hilversum) gaven bij deze stelling aan dat dit vaak of altijd het geval is. Landelijk geldt dit voor 70% van zowel de bevroagde ouders, als de bevroagde jeugdigen.

Na 2016 is niet meer een cliëntervaringsonderzoek met dezelfde opzet uitgevoerd. Daarom is niet inzichtelijk te maken hoe deze scores zich in 2017 en verder hebben ontwikkeld.

In 2018 is door de regio Gooi en Vechtstreek nog een cliëntervaringsonderzoek (30 juni 2018) uitgevoerd waarin onder andere is gevraagd naar de bekendheid en toegankelijkheid van jeugdhulp in dialoogsessies met ouders. Daarbij is specifiek gevraagd naar de toegankelijkheid van opvoedondersteuning, dagbehandeling, dagopvang en begeleiding, pleegzorg en leerlingenvervoer.

Over de toegankelijkheid van opvoedondersteuning:

Er moet volgens ouders meer bekendheid worden gegeven aan *Jeugd en Gezin* dat veel vormen van opvoedondersteuning biedt. Andere partijen in het veld zouden *Jeugd en Gezin* beter moeten leren kennen en ernaar verwijzen.

³⁴ Wel is er in Hilversum een pilot gestart rondom wijkgericht werken, die zich in eerste instantie richt op de Wmo.

In het groepsinterview gaven ouders aan dat ze pas betrekkelijk laat in hun zoektocht naar antwoorden op opvoed- en opgroevragen ontdekten dat *Jeugd en Gezin* hen verder zou kunnen helpen. In hun ogen zou vaak te laat jeugdhulp worden ingezet, waardoor problemen onnodig zouden escaleren.

Over de toegankelijkheid van dagbehandeling, dagopvang en begeleiding:

Ouders geven in het eerder genoemde cliëntervaringsonderzoek (Gooi en Vechtstreek, 2018) aan veel zelf te moeten uitzoeken als het gaat om het vinden van passende zorg. Deze bevinding strookt met de uitkomsten van het groepsinterview met ouders (zie boven). In de woorden van een ouder:

“De zorgkaart geeft een versnipperd beeld; je moet bijna per ongeluk op de goede hulp stuiten.”

Over de toegankelijkheid van pleegzorg (cliëntervaringsonderzoek Gooi en Vechtstreek, 2018):

Pleegouders merken dat bij urgentie of veranderende situaties, de hulp niet altijd snel op gang komt. Zij geven ook aan dat de kans op problematiek bij een pleegkind groter is en dat daarom diagnostiek van belang is. Pleegkinderen geven aan dat ze te weinig ondersteuning krijgen bij financiën en de voorbereiding op hun leven vanaf hun achttiende levensjaar.

7.2.2 Toegankelijkheid jeugdhulp voor niet-westerse migranten

De jeugdconsulenten geven aan dat er bij hulpaanbieders weinig mensen werkzaam zijn met een niet-westerse achtergrond. Ook in hun eigen team speelt dit. Voor jeugdconsulenten en de beleidsmedewerkers Jeugd is het niet duidelijk of ze niet-westerse migranten (voldoende) bereiken. Er zijn in ieder geval geen Hilversumse cijfers over het bereik van niet-westerse migrantengezinnen.

Diversiteit in hulpverlening en intercultureel vakmanschap is een thema dat aandacht behoeft volgens de beleidsmedewerkers Jeugd. Voor 2019 staat een training gepland om cultuursensitief werken te bevorderen. Door de beleidsmedewerkers jeugd is geopperd om te onderzoeken of er meer laagdrempelige ingangen zijn om deze opvoeders te bereiken: zijn er zelforganisaties of (migranten) moeder- of vadergroepen in Hilversum met wie we (beter) samen zouden kunnen werken? Hebben we alle ingangen in beeld en benutten we die voldoende?

Het (niet) bereiken van niet-westerse migranten is niet een louter Hilversums probleem, zo blijkt uit landelijke cijfers. Jeugdigen met een niet-westerse migratieachtergrond maken relatief minder gebruik van jeugdhulp. Kinderen en gezinnen van niet-westerse herkomst zijn in de lichtere vormen van opvoed- en ontwikkelingsondersteuning ondervertegenwoordigd, terwijl zij oververtegenwoordigd zijn bij de maatregelen voor kindbescherming en jeugdreclassering. Jeugdzorginstellingen en Centra voor Jeugd en Gezin weten bepaalde

migrantengezinnen pas in een laat stadium te bereiken (Bellaart, H., Day, M. & Gilsing, R. (2016).

7.2.3 Toegankelijkheid jeugdhulp voor Multiprobleem Gezinnen (MPG)

De toegang in Hilversum is erop ingericht om breder te kijken dan alleen jeugdhulp. Als een jeugdconsulent op huisbezoek is en naar aanleiding van een brede uitvraag constateert dat er meer aan de hand is dan kindgerelateerde problematiek, sluit er een regisseur aan. Als een regisseur bij een gezin betrokken is en er sprake is van kindproblematiek (bijvoorbeeld bij woningontruimingen), gaat er een jeugdconsulent mee op huisbezoek. Als er sprake is van multi-problematiek wordt een regisseur aan het gezin gekoppeld om de hulp vanuit verschillende domeinen op elkaar af te stemmen. Soms zijn gezinnen wel bij de verschillende instanties in beeld, maar is er sprake van zorgmijding. Soms zijn gezinnen gewoonweg niet of pas laat in beeld. Om hoeveel gezinnen dat gaat, is vanwege het ontbreken van monitoring niet inzichtelijk.

MPG die in beeld zijn, kunnen onder andere via zorgcoördinatoren van scholen worden aangemeld, of ze komen via *Veilig Thuis* in een crisissituatie bij jeugdconsulenten terecht. Het gaat dan bijvoorbeeld om jeugdige zorgmijders tussen 16 en 18 jaar die 'niks willen behalve blowen en hangen', maar ook ouders kunnen zorgmijdend zijn. Er is recent een opvang voor dakloze jongeren van 18 tot 27 jaar geopend in Hilversum, omdat zichtbaar werd dat deze groep onvoldoende passende ondersteuning kreeg in de reguliere opvang.

7.3 Wachtlijsten, effectiviteit, tevredenheid en vermindering van specialistische hulp

In hoofdstuk 5 stonden we stil bij de monitoringsinstrumenten die worden gebruikt en de informatievoorziening aan de gemeenteraad. In deze paragraaf gaan we na wat bekend is over de effectiviteit, tevredenheid en vermindering van specialistische hulp.

7.3.1 Wachtlijsten

De teammanager van het team *Jeugd en Regie* gaf in het interview met haar aan dat er medio 2017 een wachtlijst was van 60 à 70 zaken: dit kwam neer op een maand tot zes weken wachten. Wel werd bij aanmelding gekeken of het een spoed- of crisissituatie betrof. Deze werden met voorrang (nog dezelfde dag) opgepakt. In 2018 was er geen wachtlijst op het Sociaal Plein voor de afhandeling van aanvragen voor Jeugdhulp. In 2019 zijn de doorlooptijden volgens het team Jeugd en Regie op orde: 92% van de zaken wordt binnen acht weken afgehandeld. Jeugdhulpaanbieders kunnen wel een wachtlijst hebben. Vooral de wachtlijsten bij de residentiële instellingen³⁵ zijn een probleem.

³⁵ Dit zijn de instellingen waar jeugdigen niet alleen hulp krijgen, maar ook verblijven.

7.3.2 Effectiviteit

Over de effectiviteit van de geboden hulp in Hilversum zijn op dit moment geen cijfers te geven. Hoewel de intentie tot het meten van doelrealisatie in verschillende beleidsstukken is verwoord³⁶, is de realisatie van deze doelstellingen nog toekomstmuziek.

De vertegenwoordigers van de regio bevestigen in het interview dat bij hen is afgenomen dat monitoring nog in de kinderschoenen staat. Op *outcome* (het bereikte maatschappelijke effect) wordt nog niet gemeten.

In het kader van effectiviteit is het wel van belang om nog aan te geven dat de uitval van jongeren die jeugdhulp ontvangen in Hilversum relatief laag is. In 2017 was dit 2,6%, terwijl dit landelijk 3,4% was (CBS Benchmark Jeugdzorg, 2017).

7.3.3 Tevredenheid ouders over jeugdhulp

In 2016 is een uitgebreid landelijk cliëntervaringsonderzoek uitgevoerd³⁷. Het algemene beeld uit dit onderzoek is dat een zeer ruime meerderheid positief is over zowel de toegang tot de jeugdhulp als over de hulpverlening zelf. Dit betreft ook kinderbescherming en jeugdreclassering. Vooral over de bejegening door de hulpverleners is een grote meerderheid positief. Dit onderzoek is niet herhaald in de daarop volgende jaren. Wel is er in 2018 een regionaal cliënttevredenheidsonderzoek (Gooi en Vechtstreek, 2018) uitgevoerd op basis van dialooggesprekken met ouders en jeugdigen. In dit onderzoek komen opvoedondersteuning, dagbehandeling, dagopvang en begeleiding, pleegzorg en leerlingenvervoer aan bod.

Over opvoedondersteuning (Gooi en Vechtstreek, 2018):

De ouders ervaren de hulp als snel en pragmatisch. De medewerker van *Jeugd en Gezin* maakt de situatie of het probleem waarmee ouders worstelen hanteerbaar, bijvoorbeeld door de deelproblemen te onderscheiden. De medewerker van *Jeugd en Gezin* staat dichtbij het gezin en als ouder kun je makkelijk terugkomen met een vraag. Verbeterpunten: een betere samenwerking tussen professionals en andere partijen in het veld, je moet nu te vaak opnieuw je verhaal doen.

Over dagbehandeling, dagopvang en begeleiding (Gooi en Vechtstreek, 2018):

Ouders zijn tevreden over de manier waarop zij bij de zorgplannen betrokken worden. De kwaliteit van zorg wordt gewaardeerd; de jeugdhulpprofessionals zijn betrokken en leveren kwaliteit. Ouders vinden het belangrijk dat jeugdhulpaanbieders duidelijk zijn

³⁶ *Metten van de effectiviteit van de hulp (doelrealisatie, ervaren ouders/kinderen een vermindering van problematiek?)* genoemd in *De transformatie in het sociaal domein. Samenhang in transities* (november 2013) en in *Aanvullend beleidsplan voor de jeugdhulp 2015-2016 Gemeente Hilversum* (2014). Daarnaast is *Ontwikkeling dashboard* genoemd in de *wethoudersbrief antwoorden op vragen fractie SP inzake wachttijden en tarief Jeugdzorg* (23 mei 2018). Tot slot *Actieve monitoring op basis van goede sturings- en verantwoordingsinformatie* genoemd in *Kadernota Gemeente Hilversum* (2017).

³⁷ Uitkomsten gemeenten cliëntervaringsonderzoeken Jeugdwet. Landelijke rapportage 2016 CEBEON (24 november 2016).

over welke zorgvragen bij hen passen en welke niet, zodat er samen gezocht kan worden naar een alternatief.

Over pleegzorg (Gooi en Vechtstreek, 2018):

Pleegouders geven aan dat zij de pleegzorgwerkers altijd kunnen bellen of ‘appen’. Ook wordt ervaren dat de meeste pleegzorgwerkers voldoende kennis en ervaring hebben. Complexe opvoedvragen kunnen pleegouders niet altijd kwijt. Verder geven pleegouders aan dat er veel partijen betrokken zijn bij een pleegkind, maar dat de regie weleens ontbreekt. Pleegouders hebben een unieke positie, maar voelen zich hier niet altijd in erkend. Zorgen van pleegouders worden niet altijd weggenomen. Pleegkinderen vinden het belangrijk dat de voogdijwerker³⁸ en/of pleegzorgbegeleider³⁹ betrokken is, lief is voor het kind en goed luistert. Daarnaast is het belangrijk dat de pleegjongeren hen altijd kunnen bereiken en dat zij hun afspraken nakomen. Wanneer er veel wisselingen van voogden zijn, is dit belastend voor pleegkinderen. Zij geven aan hun verhaal telkens opnieuw te moeten doen en vinden het dan lastig om een vertrouwensband op te bouwen.

7.3.4 Tevredenheid jeugdhulpprofessionals

Aan de vertegenwoordigers van jeugdhulpaanbieders en aan beleidsmedewerkers (lokaal en regionaal) is gevraagd om een waardering te geven per type jeugdhulp, onderscheiden naar Collectieve voorzieningen, Jeugd en Gezin (elders Centrum voor Jeugd en Gezin/CJG), Jeugd-GGZ ambulante jeugdhulp residentiële jeugdhulp, pleegzorg, jeugdbescherming en jeugdreclassering uitgevoerd door de Gecertificeerde Instelling (GI).

Collectieve voorzieningen

De collectieve voorzieningen⁴⁰, worden gemiddeld *ruim voldoende* beoordeeld. Collectieve voorzieningen zouden er wel zijn, maar initiatieven zouden ook ophouden te bestaan bij gebrek aan animo. Er zouden meer toegankelijke plekken in de gemeente moeten komen waar mensen laagdrempelig opvoed- en opgroei-ondersteuning kunnen krijgen.

Jeugd en Gezin

*Jeugd en Gezin*⁴¹ wordt als *goed* beoordeeld door de respondenten. Gesuggereerd wordt om de huidige drie locaties uit te breiden naar alle wijken. Er zou meer

³⁸ De voogdijwerker is werkzaam bij een Gecertificeerde Instelling en voert een kinderschermingsmaatregel uit (een ondertoezichtstelling/OTS of een gezagsbeëindigende maatregel).

³⁹ De pleegzorgbegeleider is verbonden aan een jeugdhulpaanbieder en begeleidt de pleegouders en het pleegkind.

⁴⁰ Dit wil zeggen vrij toegankelijke aanbod in de vorm van bijvoorbeeld opvoedondersteuning.

⁴¹ Elders Centrum voor Jeugd en Gezin/CJG genoemd.

outreaching gewerkt kunnen worden om zorgmijders beter te bereiken. Dit wil zeggen dat jeugdhulpverleners meer naar gezinnen toegaan, in plaats van dat van gezinnen wordt verwacht dat ze aankloppen bij bijvoorbeeld het Sociaal Plein. Jeugd en Gezin zou meer op de voorgrond moeten treden en zichzelf meer bekend moeten maken. In de woorden van een huisarts:

“Het is een instantie waarvan je weet dat ze bestaan, maar waar je verder niet zo veel van hoort of mee te maken hebt. Ze doen misschien veel meer dan wij weten.”

Jeugd-GGZ

De jeugd-GGZ wordt door de respondenten van dit onderzoek als *ruim voldoende* beoordeeld.

In de woorden van een jeugdhulpaanbieder:

“Wij kunnen beter samenwerken met de GGZ-partijen dan voor de transitie er is meer aanbod sinds de transitie. Er zijn kortere lijnen. Soms mis je de overdracht vanuit de GGZ. Dat kan beter.”

Een andere jeugdhulpaanbieder geeft aan te spreken te zijn over de kwaliteit van de geboden zorg, maar behoefte te hebben aan meer KOPP⁴²-cursussen.

Een huisarts geeft aan dat het een diverse club aanbieders betreft:

“In het algemeen doen ze goed werk, maar de route erheen is soms ingewikkeld. Er zijn zo ontzettend veel aanbieders, je ziet door de bomen het bos niet meer. En wie doet wat?”

Ambulante jeugdhulp

Ook de kwaliteit van ambulante jeugdhulp wordt met een *ruim voldoende* gewaardeerd door de respondenten. Er is veel aanbod en door de werkwijze van de regio met een kindgebonden budgetplafond zou er veel ruimte zijn om in te zetten wat nodig is. Er is tegelijkertijd bij ambulante jeugdhulpverleners behoefte aan meer samenwerking met *Jeugd en Gezin*.

Residentiële jeugdhulp

Over residentiële jeugdhulp zijn de respondenten iets kritischer dan over ambulante jeugdhulp, maar dit type hulp wordt wel als voldoende beoordeeld. Ze zijn te spreken over de kwaliteit van zorg die wordt geboden, maar over de beschikbaarheid ervan maken de respondenten zich grote zorgen. Zo wordt een fasehuis-constructie⁴³ gemist, evenals een duidelijk perspectief volgend op residentiële jeugdhulp. Daarbij zou niet voldoende alternatief aanbod zijn gecreëerd in de vorm van gezinshuizen en/of pleegzorg voordat residentiële jeugdhulp is afgebouwd, waardoor er nu jeugdigen zijn waar geen passende woonplek binnen de regio voor is te vinden.

⁴² KOPP staat voor Kinderen van Ouders met Psychiatrische Problematiek.

⁴³ Dit is een vorm van begeleid op kamers wonen, waarbij de intensiteit van de begeleiding geleidelijk afneemt naarmate de vooraf aan het traject met de jeugdige gestelde doelen worden behaald.

In de woorden van een respondent:

“Om af te kunnen bouwen, heb je eerst gezinshuizen nodig. Soms moeten mensen wel twintig weken wachten voor hun kind ergens terecht kan. De wachtlijsten zijn zorgelijk. Doorstroom vindt nauwelijks plaats, waardoor je voor minder wenselijke alternatieven moet kiezen.”

De JIM⁴⁴ methode, in Hilversum geboden door Youké, kan ingezet worden om residentiële plaatsing te voorkomen of om een terugplaatsing thuis te bevorderen. JIM doet een groot beroep op het netwerk, maar jeugdconsultanten constateren dat er ook situaties zijn waarbij het netwerk al volledig uitgeput is. Met de JIM worden volgens hen te hoge verwachtingen geschapen, terwijl het niet altijd de oplossing is. Er is niet realistisch genoeg bekeken welke jeugdigen door hun problematiek niet thuis, in een pleeggezin of in een gezinshuis kunnen wonen, voordat residentiële jeugdhulp is afgebouwd. Daarom zijn er plekken verdwenen die ook nu nog hard nodig zijn. Er is teveel residentiële jeugdhulp afgebouwd, zonder dat een werkelijk alternatief voorhanden is. De oplopende wachtlijsten voor residentiële jeugdhulp kunnen gezien worden als een indicatie voor de bevestiging van deze hypothese van de jeugdconsultanten.

Pleegzorg

Pleegzorg wordt door de respondenten van dit onderzoek als *ruim voldoende* beoordeeld:

“Pleegzorg is heel passend in wat we met zijn allen willen, maar ook heel ingewikkeld. Vind maar eens gezinnen die bereid zijn om kinderen met problemen op te nemen: er is een tekort.”

De hulp op zich wordt hoog gewaardeerd, maar het gebrek aan pleeggezinnen wordt betreurd.

De Gecertificeerde Instelling (GI)

Begeleiding vanuit de Gecertificeerde Instelling (GI) wordt door de respondenten *ruim voldoende* beoordeeld:

“Het gaat hier om de meest kwetsbare gezinnen van de gemeente, maar het betrokken personeel lijkt overbelast.”

Vanwege het wegvallen van de functies *toeleiding* en *vrijwillige hulpverlening* die in 2015 van de GI (voor de transitie *bureau jeugdzorg*) naar de gemeente zijn gegaan, is er minder rek in financiële en personele zin. Jeugdhulpaanbieders en jeugdconsultanten merken dat de werkdruk erg hoog is bij de jeugdbeschermers in dienst van de GI.

Een jeugdhulpaanbieder:

“We moeten veel meer dingen zelf regelen, die de GI voorheen regelde. In de kaders waar ze binnen moeten bewegen doen ze het goed. Ik maak me wel zorgen, want het

⁴⁴ JIM staat voor door Jou Ingebrachte Mentor.

zit op het randje. Is dit nog vol te houden? Ik ben blij dat ik er niet werk. Lijkt me niet leuk op dit moment.”

7.3.5 Vermindering specialistische hulp

Is er sprake van een vermindering van specialistische hulp in Hilversum?

In onderstaande tabel is het verloop van het aantal jeugdigen per type jeugdhulp in Hilversum over de jaren 2015, 2016 en 2017 te zien (Transformatieplan Zorg voor de Jeugd, 2018; Aanvraag Transformatiefonds, 2018).

Type hulp	2015	2016	2017
Jeugdhulp zonder verblijf	1535	1625	1615
Jeugdhulp met verblijf	170	185	170
Pleegzorg	100	95	70
Jeugdbescherming	160	165	145
Jeugdreclassering	25	30	25

Tabel 5: verloop aantal jeugdigen per type jeugdhulp

Na een flinke stijging tussen 2015 en 2016 (in 2015 kregen 1805 jeugdigen jeugdhulp al dan niet met verblijf of woonden in een pleeggezin, terwijl dit er in 2016 1905 waren), lijkt sinds 2016 het aantal jeugdigen met een hulpvraag zich in Hilversum te stabiliseren (in 2017 gaat het om 1855 jeugdigen).

Mogelijk heeft dit te maken met het feit dat er met ingang van 2017 voor de JGGZ regionaal gewerkt wordt met zogenaamde budgetplafonds op kindniveau. De regionaal inkoopstrategie heeft tijdens het interview uitgelegd dat voor de behandeling van bepaalde problematiek een ‘X’ bedrag wordt geraamd bij de aanvang van een traject. Wanneer er na het gebruik van dit budget nog steeds een hulpvraag is, zal de jeugdconsulent of het zogenaamde regionaal werkende consultatie- en adviesteam dat bestaat uit onafhankelijke professionals, gericht met de behandelcoördinator van de jeugdhulpaanbieder vijf mogelijkheden nagaan:

1. Stoppen met zorg.
2. Door met dezelfde aanbieder en hetzelfde aanbod.
3. Door met dezelfde aanbieder maar een ander aanbod.
4. Starten bij een andere aanbieder met hetzelfde aanbod.
5. Starten bij een andere aanbieder met een ander aanbod.

Daarmee wordt het koppelen van kosten aan effectiviteit van ingezette hulp gemakkelijker, omdat per kind helder wordt of na het bereiken van het vooraf vastgestelde budget de hulpvraag is beantwoord. Via deze mogelijkheden is de financiële prikkel nu meer gericht op de inhoud en het effect van de hulp, in plaats van op de omvang van de hulp die kan worden weggezet.

7.4 Samenvatting

In dit hoofdstuk over resultaten is antwoord gegeven op de vragen:

- In hoeverre zijn de in Hilversum gestelde doelen met jeugdhulpbeleid gerealiseerd?
- Weten jongeren en hun ouders de toegang tot jeugdhulp te vinden?
- Welke ontwikkelingen zijn zichtbaar zijn ten aanzien van effectiviteit, tevredenheid en vermindering van specialistische hulp?

De in Hilversum gestelde doelen van het jeugdhulpbeleid gericht op het aanspreken en bevorderen van eigen kracht, het werken volgens het principe van één gezin, één plan, één regisseur, ontschotting, preventie en vroegsignalering, meer vrij toegankelijk groepsaanbod en de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp zijn allen in meer of mindere mate gerealiseerd. Verbeteringen zijn mogelijk in de toepassing van familie groepsplannen in het kader van eigen kracht, het tegengaan van personeelsswisselingen om ouders sterker het principe van één gezin, één plan, één regisseur te laten ervaren en de overgang van hulp voor jongeren onder en boven de 18 jaar. Daarnaast zou er meer preventie en vroegsignalering mogelijk zijn via een betere afstemming tussen onderwijs en jeugdhulp en meer vindplaatsgericht werken in wijken. In plaats van in de wijken zet de gemeente Hilversum vooral in op het vindplaatsgericht werken op scholen. Zo zijn de jeugdconsulenten allen verbonden aan scholen in Hilversum en wonen zij de Zat's (Zorgadviesteam) bij. Hier worden kinderen besproken waar zorgen over zijn.

De ouders en jeugdigen die zijn geïnterviewd geven aan dat de toegang tot jeugdhulp via het Sociaal Plein goed te vinden is. Vervolgens ervaren ze een snelle werkwijze en een prettige bejegening. Wel geven ouders aan dat het een hele zoektocht is om passende hulp te vinden door gebrek aan overzicht van het veld van alle aanbieders. De jeugdconsulenten van het Sociaal Plein krijgen van de geïnterviewde ouders gemiddeld het rapportcijfer 8,8. In de inrichting van de toegang is door de toevoeging van regisseurs aan het team Jeugd en Regie rekening gehouden met Multiprobleem gezinnen (MPG). De mate waarin Multiprobleem Gezinnen (MPG) de toegang tot jeugdhulp vinden, is echter wegens gebrek aan monitoring niet inzichtelijk. De toegankelijkheid van jeugdhulp voor niet-westerse migranten is niet optimaal.

Over de effectiviteit van de geboden hulp zijn geen cijfers bekend.

Over de tevredenheid: Het algemene beeld uit het in 2016 landelijk uitgevoerde cliëntervaringsonderzoek (*Uitkomsten gemeenten cliëntervaringsonderzoeken Jeugdwet. Landelijke rapportage 2016 CEBEON, 2016*) is dat een zeer ruime meerderheid positief is over zowel de toegang tot de jeugdhulp als over de hulpverlening zelf. Dit betreft ook kindbescherming en jeugdreclassering. Vooral over de bejegening door de hulpverleners is een grote meerderheid positief. De voor dit onderzoek bevraagde vertegenwoordigers van jeugdhulpaanbieders geven gemiddeld een ruim voldoende voor de verschillende typen jeugdhulp.

Over de vermindering van specialistische jeugdhulp: Na een flinke stijging tussen 2015 en 2016, lijkt sinds 2016 het aantal jeugdigen met een hulpvraag zich in Hilversum te stabiliseren.

In onderstaande infographic zijn de resultaten van dit onderzoek weergegeven.

Bijlage I Literatuur

- Aanvraag Transformatiefonds Jeugd*. Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn & Sport (november 2018).
- Advies Toelatingsdocument JeugdGGZ*. Adviesraad Sociaal Domein Hilversum (19 juni 2017).
- Advies Toelatingsdocument Jeugdhulp 1e instapmoment en Toelatingsdocument Jeugdbescherming, -reclassering en -drang*. Adviesraad Sociaal Domein Hilversum (15 juni 2016).
- Advies Transformatie Sociaal Domein*. WMO Raad Hilversum.(30 september 2013).
- Beleidsregels Jeugdhulp*. Gemeente Hilversum (2018).
- Bellaart, H., Day, M. & Gilsing, R. *Effectief bereik van alle doelgroepen door jeugdhulp*. Den Haag (2016).
- Benchmark Jeugdzorg*. CBS (2017).
- Calamiteitenprotocol instellingen zorg voor jeugd en de regio Gooi en Vechtgemeenten Bussum, Naarden, Muiden, Hilversum, Huizen, Blaricum en Laren, Regio Gooi en Vechtstreek* (2015).
- CEBEON. *Uitkomsten gemeenten cliëntervaringsonderzoeken Jeugdwet. Landelijke rapportage 2016* (24 november 2016).
- Cliëntervaringsonderzoek Jeugd 2017*. Regio Gooi- en Vechtstreek (juni 2018).
- Concept Uitvoeringsprogramma 2017-2018*. Regio Gooi en Vechtstreek (2016).
- Een soepele overgang van kind naar volwassene*. Gemeente Hilversum (oktober 2018).
- Erbij horen en ertoe doen. Kadernota voor Sociaal Domein in Hilversum 2017-2021*. Gemeente Hilversum (2016).
- Geen deal jeugdzorg*. Gooi- en Eemlander. (2 oktober 2018)
- Jeugdhulp eerste half jaar 2018*. Centraal Bureau voor de Statistiek (2018).
- Kennisdossier transformatie jeugdhulp* (<https://www.nji.nl/nl/Kennis/Dossier/Transformatie-jeugdhulp/Definitie>). Utrecht: NJi (2019).
- Kerncijfers Wijken en Buurten*. Centraal Bureau voor de Statistiek (2014).
- Koster, Y. *Kosten jeugdhulp rijzen de pan uit*. Binnenlands Bestuur (1 oktober 2018).
- Landelijk cliëntervaringsonderzoek*. Regio Gooi- en Vechtstreek (augustus 2017).
- Landelijke evaluatie Jeugdwet* (2018).

Monitor Sociaal Domein. Gemeente Hilversum. (juli 2017).

Help! Wat is het verschil tussen jeugdzorg en jeugdhulp? Utrecht: NJi (2018).

Regionaal Transitiearrangement Jeugdzorg. Regio Gooi- en Vechtstreek (december 2013).

Raadsbesluit Verordening Jeugdhulp. Gemeente Hilversum (oktober 2018)

Samen aan de slag voor een veilig Hilversum. Integraal Veiligheidsplan 2018-2022. Gemeente Hilversum (2018).

Sociale wijkteams opnieuw uitgelicht. Derde landelijke peiling onder gemeenten. Utrecht: Movisie (2017).

Steiner, B. Sociaal domein kostte in 2017 4,4% meer dan begroot. Utrecht: Divosa (2018).

Transformatieplan Jeugd en Onderwijs. Regio Gooi- en Vechtstreek (2018).

Transformatieplan Zorg Voor de Jeugd. Regio Gooi- en Vechtstreek (2018).

Verordening Jeugdhulp. Gemeente Hilversum (2018).

Waar is de rekenkamer Hilversum voor? Rekenkamer Hilversum (2011).

Waar staat je gemeente (<https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Gemeentelijke-Monitor-Sociaal-Domein>) (2019).

Website gemeente Hilversum/Sociaal Plein (<https://www.hilversum.nl>) (2019).

#jonginHilversum 2013-2016. Gemeente Hilversum (2013).

Bijlage II: Normenkader

Aspect	Norm
1 Bereik	▪ Ouders weten de toegang tot jeugdhulp te vinden. ▪ Jeugdigen weten de toegang tot jeugdhulp te vinden. ▪ Het proces voor toeleiding en toewijzing van jeugdhulp garandeert dat kinderen die hulp behoeven deze ook daadwerkelijk op adequate wijze ontvangen.
2 Beleid	▪ De doelen en indicatoren van het Hilversumse beleid rond jeugdhulp zijn helder. ▪ De resultante van beleid is dat maatschappelijke doelen zoals in de Jeugdwet en in het lokale beleid verwoord zijn, ook daadwerkelijk worden bereikt.
3 Verantwoordelijkheid	▪ Er is in samenhang aandacht voor zorg en veiligheid in de vorm van gedegen beleid en een concreet handelingsprotocol waardoor de gedecentraliseerde verantwoordelijkheid voor het welzijn en de veiligheid van kinderen met opgroei- en opvoedproblemen optimaal is gegarandeerd.
4 Sturing	▪ De gemeente heeft inzicht in de toegankelijkheid van jeugdhulp. ▪ De gemeente heeft inzicht in de behoefte aan jeugdhulp. ▪ De gemeente heeft inzicht in de verstrekte jeugdhulp. ▪ De gemeente heeft inzicht in de effectiviteit (d.w.z. cliënttevredenheid, afname problematiek en doelrealisatie) van de verstrekte jeugdhulp. ▪ De gemeente heeft inzicht in de kosten voor jeugdhulp. ▪ De raad houdt grip en sturing op de uitvoering van de Jeugdwet via door de gemeente verstrekte kwartaalrapportages met daarin informatie over de toegankelijkheid van jeugdhulp, de behoefte er aan, de verstrekte jeugdhulp, de effectiviteit ervan en de kosten.
5 Uitvoering	▪ De door de gemeente Hilversum in het beleid gestelde doelen en indicatoren van het beleid rond jeugdhulp zijn gerealiseerd. ▪ De budgetten die door het Rijk beschikbaar zijn gesteld (het onderdeel <i>Jeugd</i> van de Integratie-uitkering sociaal domein/IUSD) in de periode van 2015 tot 2017 waren afdoende (beschikbare middelen en uitgaven aan jeugdhulp waren in balans). De gemeente heeft niet uit andere bronnen dan de IUSD hoeven putten voor de realisering van jeugdhulp. ▪ De uitgaven voor specialistische jeugdhulp is in de periode van 2015 tot 2017 afgenomen. ▪ De uitvoering van de jeugdhulp is te kwalificeren als ten minste voldoende geoperationaliseerd in een 6 op een schaal van 0 tot 10 gerelateerd aan de indicatoren cliënttevredenheid, afname problematiek en doelrealisatie.

Bijlage III: Respondenten

- Adviesraad Sociaal Domein (twee).
- Beleidsmedewerkers jeugd (twee).
- Controllers gemeente Hilversum (twee).
- Gemeenteraadsleden (negen).
- Coördinator jeugdboa's (één).
- Jeugd en Regie team (zes).
- Jeugdigen die gebruik maken van jeugdhulp (veertien).
- Leerplichtambtenaar (één).
- Ouders die gebruik maken van jeugdhulp (zestien).
- Portefeuillehouder jeugd (één).
- Regio Gooi en Vechtstreek (twee).
- Regionaal Consultatie en Adviesteam (één).
- Specialistische jeugdhulpaanbieders (vier), waaronder een instelling voor Jeugd en Opvoedhulp (J&O), een instelling voor jeugdigen met een Licht Verstandelijke Beperking (LVB) en een jeugd-GGZ instelling.
- Voorliggende voorzieningen (zeven), waaronder Jeugd en Gezin (elders het Centrum voor Jeugd en Gezin/CJG), een huisarts en twee vertegenwoordigers van twee verschillende Samenwerkingsverbanden (SWV's) onderwijs: één van het primair (PO) en één van het voortgezet onderwijs (VO).

BIJLAGE IV: Gerubriceerde beleidsstukken op chronologische volgorde

Beleid lokaal

1. #jonginHilversum 2013-2016. Gemeente Hilversum (2013).
2. Spoorboekje Voorbereiding transitie 2013 en 2014 (2013).
3. Nota transformatie sociaal domein voor commissie Samenleving (30 augustus 2013).
4. De transformatie in het sociaal domein. Samenhang in transitie (november 2013).
5. Presentatie informatiebijeenkomst transitie arrangement Jeugdzorg (7 november 2013).
6. Aanvullend beleidsplan voor de jeugdhulp 2015-2016. Gemeente Hilversum (2014).
7. Beleidsregels jeugdhulp gemeente Hilversum 2018 (2017).
8. Passend Onderwijs Ontwikkelagenda 2014-2018 (1 mei 2017).
9. Verordening Jeugdhulp. Gemeente Hilversum (2018).
10. Beleidsregels jeugdhulp gemeente Hilversum 2018 (30 januari 2018).
11. Concept notitie *Een en soepele overgang van kind naar volwassene; van 18- naar 18 +*. Gemeente Hilversum (oktober 2018).

Beleid regionaal

12. Transitiearrangement jeugdzorg. Brief van de Regio Gooi en Vechtstreek aan de voorzitter van de Transitiecommissie Stelselherziening Jeugd/TSJ (30 oktober 2013).
13. Offerteaanvraagdocument Jeugd GGZ. Regio Gooi en Vechtstreek (3 juli 2014).
14. Nota van Inlichtingen Jeugd GGZ. Regio Gooi en Vechtstreek (28 augustus 2014).
15. Voorwaarde scheppend toelatingsdocument. Jeugd GGZ eerste instapmoment. Regio Gooi en Vechtstreek (1 juli 2015).
16. Nota van inlichtingen. Jeugd GGZ eerste instapmoment. Regio Gooi en Vechtstreek (18 september 2015).
17. Uitvoeringsprogramma 2017-2018 (concept). Regio Gooi en Vechtstreek (10 november 2016).
18. Regionale samenwerkingsagenda Gooi en Vechtstreek 2016-2018 (22 maart 2016).
19. Verlenging overeenkomst Jeugd GGZ Regio Gooi en Vechtstreek (30 september 2016).
20. Uitvoeringsprogramma 2017-2018 Regio Gooi en Vechtstreek (23 maart 2017).
21. Nota van inlichtingen Inkoopprocedure Jeugd GGZ. Regio Gooi en Vechtstreek (12 september 2017).
22. Notitie evaluatie en actualisatie Jeugd en WMO regelgeving. Regio Gooi en Vechtstreek (1 mei 2017).
23. Toelatingsdocument jeugd-GGZ (10 juli 2017).
24. Uitvoeringsagenda Jeugdhulp in gezinsvormen (19 juli 2018).
25. Aanvraag Transformatiefonds Jeugd Regio Gooi en Vechtstreek (1 oktober 2018).

Raadsvoorstellen, -besluiten en amendementen

26. Raadsvoorstel en -besluit Het aanvullend beleidsplan voor jeugdhulp 2015-2016 (29 september 2014).
27. Amendement Doelstellingen jongerenwerk (8 oktober 2014).
28. Raadsvoorstel Investeringsplan Sociaal Plein 2017-2020 project WINST (11 april 2017).
29. Raadsbesluit Investeringsplan Sociaal Plein 2017-2020 project WINST (7 juni 2017).
30. Amendement Uitbreiding Jeugdboa's t.b.v. jeugdoverlast in Hilversum (12 juli 2017).
31. Amendement Preventie met jongeren- en buurtwerk (12 juli 2017).
32. Raadsbesluit verordening jeugdhulp gemeente Hilversum (oktober 2018).
33. Raadsvoorstel Stand van zaken uitvoeringsplan *Ontmoeting en ondersteuning in de wijken* en begroting sociaal domein (28 november 2018).
34. Verslag en bijbehorende stukken Hoorzitting bovenregionale inkoop (17 januari 2019)

Correspondentie wethouder met gemeenteraad Hilversum

35. Financiële impactanalyse decentralisaties sociaal domein gemeente Hilversum, startpunt naar de begroting 2015, achtergrondinformatie raadsinformatiebijeenkomst 7 november 2013 (31 oktober 2013).
36. Wethoudersbrief aan de gemeenteraad Hilversum aangaande Transitiearrangement Jeugdzorg (aanbevelingen Transitiecommissie Stelselherziening Jeugd/TSJ en beoordeling TSJ van het regionale transitiearrangement 2015 Gooi en Vechtstreek. (20 november 2013).
37. Beantwoording vragen Jeugdzorg (28 juni 2017).
38. Raadsinformatiebrief eerste Monitor Sociaal Domein Hilversum (21 juli 2017).
39. Beantwoording Jeugdzorg (vragen van de VVD). (27 september 2017).
40. Antwoorden op vragen fractie SP inzake wachttijden en tarief Jeugdzorg (23 mei 2018).
41. Brief Wethouder betreffende Cliëntervaringsonderzoek Wmo en jeugd 2017 (12 september 2018).
42. Raadsinformatiebrief Fonds Tekortgemeenten Jeugd en WMO (14 september 2018).
43. Beantwoording art.41 vragen PvdA jeugdzorg september 2018 (25 september 2018).
44. Raadsinformatiebrief Monitor Sociaal Domein, rapportage WINST en Benchmark Participatie Hilversum (16 april 2018).
45. Wethoudersbrief antwoorden op vragen fractie SP inzake wachttijden en tarief Jeugdzorg (23 mei 2018).
46. Wethoudersbrief betreffende Fonds tekortgemeenten Jeugd en Wmo/RIB 2018-41 (24 oktober 2018).
47. Wethoudersbrief toezeggingen n.a.v. gezamenlijke commissie begroting (inclusief bijlagen) (8 november 2018).
48. Collegebrief proces notitie Een soepele overgang van kind naar volwassene, van 18-naar 18+ (30 oktober 2018).
49. Wethoudersbrief financiën n.a.v. Fonds tekortgemeenten, aanpassing raadsvoorstel Ontmoeten, bespreking subsidiebeschikking Versa en substitutie n.a.v. gezamenlijke commissies 31 oktober 2018 (9 november 2018).
50. Collegebrief Regionaal Transformatieplan Jeugd (9 mei 2019).

Presentatie aan de gemeenteraad Hilversum

- 51. Begroting 2014 en decentralisaties. Presentatie ten behoeve van de raadsleden van de gemeente Hilversum (2013).
- 52. 50. Presentatie stand van zaken transformatie sociaal domein Hilversum (september 2013).
- 53. 51. Transitiearrangement jeugdzorg. Presentatie informatiebijeenkomst (7 november 2013).

P&C stukken

Kadernota's⁴⁵:

- 54. Kadernota Gemeente Hilversum (2015).
- 55. Kadernota Gemeente Hilversum (2016).
- 56. Kadernota voor het sociaal domein Hilversum Erbij horen ertoe doen 2017-2021 (2016).
- 57. Kadernota Gemeente Hilversum (2017).

Begrotingen:

- 58. Begroting Gemeente Hilversum (2016).
- 59. Begroting Gemeente Hilversum (2017).
- 60. Begroting Gemeente Hilversum (2018).
- 61. Begroting Gemeente Hilversum (2019).

Jaarstukken⁴⁶:

- 62. Jaarstukken Gemeente Hilversum (2014).
- 63. Jaarstukken Gemeente Hilversum (2015).
- 64. Jaarstukken Gemeente Hilversum (2016).
- 65. Jaarstukken Gemeente Hilversum (2017).

Financiële stukken:

- 66. Presentatie begroting 2014 en decentralisaties. EY. (7 november 2013).
- 67. Financiële impactanalyse decentralisaties sociaal domein gemeente Hilversum (7 november 2013).
- 68. Offerte aanvraag document Jeugd GGZ. Generalistische Basis GGZ, Specialistische GGZ en Ernstige Enkelvoudige Dyslexie. Regio Gooi en Vechtstreek. (3 juli 2014).
- 69. Voorwaarden scheppend ToelatingsDocument Jeugd GGZ. 1e instapmoment. Regio Gooi en Vechtstreek (1 juli 2015).
- 70. Investeringsplan Sociaal Plein 2017-2020 Project WINST (april 2017).

⁴⁵ In de kadernota's staat vanuit welke kaders het college de programmabegroting voor het komende jaar wil opstellen.

⁴⁶ Met de jaarstukken wordt door het college verslag gedaan van de resultaten van de begroting van het voorgaande jaar.

71. Toelatingsdocument Jeugd GGZ. Regio Gooi en Vechtstreek. (10 juli 2017).
72. Stand van zaken uitvoeringsplan 'Ontmoeting en ondersteuning in de wijken' en begroting sociaal domein (28 november 2018).
73. Overzicht uit gemeentelijke financiële administratie, februari 2019

Monitors

Cliëntervaringsonderzoeken:

74. Oplegger Landelijk Cliëntervaringsonderzoek 2016 (31 augustus 2017).
75. Uitkomsten gemeenten cliëntervaringsonderzoeken Jeugdwet. Landelijke rapportage 2016 CEBEON (24 november 2016).
76. Infographic cliëntervaringsonderzoek Jeugd 2017 regio Gooi en Vechtstreek (2018).
77. Cliëntervaringsonderzoek Jeugd 2018. Regio Gooi- en Vechtstreek (30 juni 2018).
78. Jaaroverzicht vertrouwenswerk 2018 toegang jeugdhulp gemeente Hilversum. AKJ (21 maart 2019)

Monitor sociaal domein:

79. Monitor Sociaal Domein Gemeente Hilversum (1 juli 2017).

Landelijke stukken waaraan wordt gerefereerd

80. Tweede rapportage Ondersteuningsprogramma Transitiearrangementen Jeugd. Den Haag: OTJ (30 oktober 2013).
81. Kamerbrief ophoging macrobudget Jeugd (10 november 2013).
82. Eindrapportage beoordeling transitiearrangementen van de Transitiecommissie Stelselherziening Jeugd/TSJ (20 november 2013).
83. Overzicht aanbevelingen Transitiecommissie Stelselherziening Jeugd/TSJ (november, 2013).
84. Toelichtende brief eindrapportage beoordeling transitiearrangementen (13 november 2013).
85. Handreiking financiën en de drie decentralisaties. Gemeenten van de Toekomst (Ministerie van Binnenlandse Zaken/BIZA, februari 2014)
86. Actieprogramma Zorg voor de jeugd. VWS, J&V, VNG, BGZJ en de landelijke cliëntenorganisaties (april 2018).

Adviezen

Adviesraad Sociaal Domein Hilversum:

87. Advies concepten voorwaardenscheppend toelatingsdocument jeugdhulp (vrijwillig) en voorwaardenscheppend toelatingsdocument jeugdbescherming, jeugdreclassering en jeugd drang, Adviesraad Sociaal Domein Hilversum (31 mei 2016).
88. Advies Toelatingsdocument Jeugdhulp eerste instapmoment en Toelatingsdocument Jeugdbescherming, -reclassering en -drang. Adviesraad Sociaal Domein Hilversum (15 juni 2016).
89. Advies Visie Sociaal Domein 2017-2021: Erbij horen en ertoe doen. Adviesraad Sociaal Domein Hilversum (17 november 2016).

90. Reactiematrix advies Adviesraad Sociaal Domein m.b.t. Verordening Jeugdhulp Hilversum, 2018, nadere regels en beleidsregels (2017). Advies Toelatingsdocument J-GGZ. Adviesraad Sociaal Domein Hilversum (19 juni 2017).
91. Advies Verordening Jeugdhulp Hilversum 2018. Adviesraad Sociaal Domein Hilversum (12 augustus 2017).
92. Advies Uitvoeringsagenda Jeugdhulp in gezinsvormen. Adviesraad Sociaal Domein Hilversum (3 augustus 2018).
93. Advies Onderwijskansenbeleid 2017-2020, Hilversum. Adviesraad Sociaal Domein Hilversum (28 augustus 2017).
94. Advies Preventie- en handhavingsplan jeugd Gooi- en Vechtstreek. Adviesraad Sociaal Domein Hilversum (28 augustus 2017).

Cliëntenraad:

95. Advies cliëntenraad Hilversum Weesp transformatie sociaal domein. (11 oktober 2013).

Wmo-raad

96. Advies ontwerpnota "Jong in Hilversum" 2013-2016. Wmo-raad Hilversum (11 maart 2013).
97. Advies WMO Raad Hilversum transformatie sociaal domein (30 september 2013).

Bijlage V: Visie-elementen in schema met bron

Visie-element/uitgangspunt/kernwaarde	N	Bron
Talenten en competenties staan centraal	I	1
Voorwaarden creëren voor een gunstig opgroei-klimaat voor alle kinderen en jongeren	I	1
De primaire verantwoordelijkheid voor opgroeien en opvoeden ligt bij ouders en verzorgers	II	1/9
Vraaggericht/vraag is vertrekpunt	IIIIII	1/4/18/25/52/56
Vindplaatsgericht/outreaching handelen op verschillende plekken in de wijken/opvoed- en opgroei-ondersteuning daar aanbieden waar vragen, signalen opkomen	IIII	1
Over alle domeinen heen/integrale aanpak/samenhang/inclusief arrangement	IIIIIIII	1/4/9/20/25/33/52
Eén gezin, één plan met één aanspreekpunt/regisseur	IIIIII	1/4/13/15/56
Eigen kracht en regie/uitgaan van wat iemand wél kan, in plaats van wat iemand niet kan/investeren in zelfredzaamheid	IIIIIIII	1/4/13/15/52/56/77
Ontzorgen en normaliseren/herstel van het gewone leven	IIIIII	1/13/15/20/25
Meedoen/participeren	IIIIII	1/13/15/20/52
Veiligheid/wanneer de veiligheid in het geding is kan de overheid de opvoeding (tijdelijk) overnemen	II	1
Positief jeugdbeleid gericht op alle jeugd in Hilversum	I	1
Rekening houden met de verschillende mogelijkheden en beperkingen van de jeugd	I	1
Het resultaat voor de jeugdige en het gezin is leidend, niet het aanbod	III	1/4/52
De jeugdige en het gezin hebben een centrale positie in het proces van vraag naar ondersteuningsplan	I	1
Eén integrale toegang	II	4/52
Voorkomen is beter dan genezen/vroegsignalering/preventie	IIIIII	4/13/15/25/52/56
Van zorgen voor naar zorgen dat	III	4/51/77
Maatwerk/ondersteuning op maat	IIIIII	4/20/25/52/56
Jeugdigen die hulp nodig hebben krijgen deze	I	22
Eigen regie ouders op inzet jeugdhulp; daarom keuzevrijheid tussen jeugdhulp als zorg in natura/ZIN en persoonsgebonden budget/PGB	I	33
Samen leren en ontwikkelen	I	52
Samenwerking (lokaal en regionaal)	II	52/56
Sturen op kwaliteiten, resultaten en kosten	II	52/56
De gemeente is het vangnet	II	52/56
Wederkerigheid	I	56

Bijlage VI: Doelstellingen gerubriceerd in schema met bron

In deze bijlage staan de doelstellingen zoals gevonden in de lokale en regionale beleidsstukken tussen 2013 en 2019. De letters voor de doelstelling staan voor de rubriek waar ze onder vallen. Voor elke doelstelling staat een afkorting die verwijst naar de rubriek waar de doelstellingen toe behoort.

A	= aanbod
I	= informatievoorziening
M	= meten
Ow	= onderwijs
Ont	= ontwikkeling
P	= participatie
Prv	= preventie
S	= sturing
V	= veiligheid
W	= werkwijze

In de tweede kolom staat hoe vaak de betreffende doelstelling is gevonden. In cijfers in de derde kolom verwijzen naar de stukken die zijn opgesomd in bijlage IV.

Doelstellingen	N	Bron
V Veilige omgeving	I	1
Ont Kansen krijgen om te bouwen aan zijn/haar eigen toekomst	I	1
Ont Kansen krijgen om te bouwen aan de samenleving	I	1
Ow Alle kinderen volgen onderwijs	I	1
P Alle kinderen participeren naar vermogen in de samenleving	I	1
W Eenvoudig advies	I	1
W Een transparante organisatie van de zorg voor de jeugd.	I	1
W Benutten van professionals die als vanzelf betrokken zijn bij gezinnen (zoals leraren en leidsters van de kinderopvang)	I	1
W Meer handelingsruimte geven aan professionals in de uitvoering	I	1
Ont Kinderen ontwikkelen zich tot zelfredzame volwassenen	I	4
Ow Goede aansluiting jeugdzorg/passend onderwijs	I	4
A Voor de meest kwetsbare groepen een vangnet van ondersteuning waarborgen	I	4
S Sturen op kosten	I	4
M Meten van de effectiviteit van de hulp (doelrealisatie, ervaren ouders/kinderen een vermindering van problematiek?)	II	4/6
W Een betere afstemming in de ondersteuning van gezinnen met meervoudige problemen (via een individueel arrangement)/samenwerking	II	4/25
W Laagdrempelige basisvoorzieningen/versterken sociale infrastructuur/specialistische vormen van ondersteuning ombouwen naar algemene voorzieningen in de wijken/voorkomen door te investeren in meer zelfredzaamheid	IIII	4/52/56/77

en lichte ondersteuning vanuit de verschillende netwerken (collectieve zorg en zorg - en buurtnetwerk)		
M Meten van de tevredenheid van de ouders en jongeren	I	6
M Analyseren de verslagen klachtenbehandeling van de uitvoerders van hulp en van de onafhankelijke vertrouwenspersoon	I	6
M Meten in hoeverre de instroom in specialistische hulpverlening is verminderd	I	6
M Meten in welke mate de kosten van de het gebruik van de specialistische jeugdhulpverlening zijn gedaald	I	6
Ow Investeren in schoolmaatschappelijk werk (SMW)	I	8
W Samenwerkingsafspraken aansluiting onderwijs/jeugdhulp	III	8
Ow Signaleren hiaten in aansluiting onderwijs/jeugdhulp	I	8
Ow Regionaal beleid thuiszitters formuleren	I	8
Ow Regionaal beleid vrijstellingen formuleren	I	8
A Kwetsbare jongeren hebben hun financiën op orde en pakken schulden aan	I	11
A Kwetsbare jongeren zijn blijvend in beeld en krijgen passende ondersteuning	I	11
A Kwetsbare jongeren gaan naar school of werk	I	11
Prv Versterken van de preventie door inzet van expertise vanuit de instellingen die jeugdhulpverlening bieden/eerste- en tweedelijns organisaties	I	12
A Nieuwe vormen van lichte ambulante ondersteuning (waaronder nazorg)	I	12
Prv Waar mogelijk voorkomen van residentiële zorg door inzet van zware ambulante trajecten, dan wel inzet van pleegzorg	I	12
A Het behouden/versterken van de pleegzorg	I	12
A Een andere inzet van residentiële zorg in combinatie met ambulante ondersteuning	I	12
A Nieuwe afspraken over de invulling van crisishulpverlening	I	12
A Maatwerk bij een individueel arrangement (inzet van jeugdhulpverlening in combinatie met ondersteuning vanuit de andere beleidsvelden Sociale Zaken en Wmo)	I	12
W Verbinding tussen onderwijs, arbeidsmarkt en jeugdzorg	I	18
W Inkoop jeugdhulp en Jeugd-GGZ congruent	II	20/23
W Slim en integraal inkopen	I	20
A Doorontwikkeling positionering en taken Gecertificeerde Instellingen/GI's	I	20
W Gemeentelijke regierol in regelgeving nadrukkelijker beschrijven	I	22
W Jeugdconsulent functioneert als procesregisseur	I	22
W Heldere regeling klachtenprocedures	I	22
W Afwegingskader om tot maatwerk te komen	I	22
I Publieksvriendelijke versie verordeningen	I	22
M In regelgeving wijze van evaluatie resultaten op casusniveau opnemen	I	22
I Inzichtelijk maken rechten op cliëntondersteuning	I	22
W Goede ondersteuning van pleeg- en gezinshuisouders	I	24
W Continuïteit en stabiliteit voor kinderen in pleeggezinnen en gezinshuizen	I	24

A Gevarieerd en ruim aanbod pleeg- en gezinshuisouders, aansluitend bij wat nodig is in onze regio	I	24
W Jeugdhulp in gezinsvormen sterker integreren in jeugdhulparrangementen	I	24
M De behoefte van pleeg- en gezinshuisouders en -jeugdigen is in beeld gebracht en er is blijvend aandacht voor	I	24
I Pleeg- en gezinshuisouders worden vanuit de gemeente en de aanbieder goed ondersteund en geïnformeerd	I	24
P Inclusieve samenleving	I	25
W Zo eenvoudig mogelijk administratief proces	I	25
W Betere toegang tot jeugdhulp/vindbaarheid toegang.	II	25/84
M Ontwikkeling dashboard	I	45
W Met de buurt en de zorgnetwerken een stevige en solide basisinfrastructuur vormen	I	56
Ont Zorgend en probleemoplossend vermogen van het gezin versterken	I	56
W Meer kinderen zo thuis mogelijk opgroeien.	I	84
W Alle kinderen de kans bieden zich optimaal te ontwikkelen	I	84
W Kwetsbare jongeren beter op weg helpen om zelfstandig te worden.	I	84
W Jeugdigen beter beschermen als hun ontwikkeling gevaar loopt	I	84
W Investeren in vakmanschap van jeugdprofessionals.	I	84
M Actieve monitoring op basis van goede sturings- en verantwoordingsinformatie	I	56

Bijlage VII: Type Jeugdhulp aanvragen in Hilversum

Aantal (uniek) jeugdigen

	1 juni 2017
Jeugd begeleiding	303
Jeugd GGZ	275
Kinderbeschermingsmaatregel	107
Jeugdhulp	286
Jeugdhulp verblijf	33
Totaal	1004

Aanvragen Jeugd

	1-6-2016	1-6-2017
Aanvraag GGZ	5	10
Aanvraag GGZ vervoer	1	2
Aanvraag Jeugd begeleiding	110	59
Aanvraag Jeugdhulp	16	154
Aanvraag verblijf en behandeling	3	3
Totaal	135	228